

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 71

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η διεξαγωγή του "2ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία: Προοπτικές και προκλήσεις σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον εργασίας" αναβάλλεται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial..... 3

Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε

- Ανάρτηση της εθνικής αναφοράς για τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διαχείριση της ΥΑΕ σε ελληνικές επιχειρήσεις (Έρευνα ESENER-2). 4
- 1η συνάντηση του Δικτύου Ιατρών Εργασίας ευρύτερης περιοχής Θεσσαλονίκης..... 4
- 5η συνάντηση δικτύου Τεχνικών Ασφάλειας Θεσσαλίας.... 4
- 8η συνάντηση του δικτύου Τεχνικών Ασφαλείας SAFENG 5
- Παρέμβαση του Προέδρου του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε .για τα εργατικά ατυχήματα στους ΟΤΑ 5

Άρθρα

- Εκκένωση κτηρίων σε έκτακτες καταστάσεις για άτομα με αναπηρία. *Των Σ. Κάρμα και Δρ. Μ. Χάλαρη*..... 6
- Διαχείριση υγείας και ασφάλειας σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. *Των Η. Ντόκου και Δρ. Β. Τσιπουριάρη*.... 11

Λόγος και Εικόνα

- Τεχνολογική καινοτομία και Βενιζέλος. *Επιμέλεια: Σ. Δοντάς*..... 17

Διεθνές Περισκόπιο

- Εκστρατεία για «Ασφαλείς και Υγιείς Χώρους Εργασίας» 2018 - 2019: Επικίνδυνες ουσίες19
- Οριακές Τιμές 2017 για βλαπτικούς παράγοντες του Γερμανικού Ινστιτούτου για την Προστασία της Εργασίας (IFA)..19

Η στατιστική λέει...

- Εργατικά ατυχήματα 2005-2015 20

Επικαιρότητα

- Τουλάχιστον 20 θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα συνέβησαν μέσα στο καλοκαίρι21
- Θαλάσσια ρύπανση από βύθιση δεξαμενόπλοιου 22

Νομοθετικές εξελίξεις *Επιμέλεια: Α. Δαΐκου* 23

Συνέδρια - Ημερίδες - Εκθέσεις *Επιμέλεια: Κ. Καψάλη* ..26

Βιβλιογραφία & Χρήσιμες διασυνδέσεις

- Μέσα Ατομικής Προστασίας (Α΄ Μέρος). *Επιμέλεια: Φ. Θωμάδακη*28

Βιβλιοπαρουσίαση

- Carcinogens that should be subject to binding limits on workers' exposure. *Επιμέλεια: Σ. Δοντάς*..... 29
- Reprotoxins that should be subject to binding limits on workers' exposure. *Επιμέλεια: Σ. Δοντάς*.....29

Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από το Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.....31

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τηλ.: 210 8200100

Φαξ: 210 8200222

E-mail: periodical@elinayae.gr

Διεύθυνση στο διαδίκτυο: <http://www.elinyae.gr>

Ταχ. διεύθυνση: Λιοσίων 143 και Θειραίου 6,
104 45 Αθήνα

ISSN: 1108-5916

Ιδιοκτήτης

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής
και Ασφάλειας της Εργασίας

Εκδότης

Αλέξανδρος Κομίνης

Συντακτική Επιτροπή

Μηνάς Αναλυτής, Εύη Γεωργιάδου, Σπύρος Δοντάς, Σπύρος Δρίβας,
Εβίτα Καταγή, Κωνσταντίνα Καψάλη, Δήμητρα Πινότσου

Δ.Σ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόεδρος: Αλέξανδρος Κομίνης

Αντιπρόεδρος: Ιωάννης Αδαμάκης

Μέλη: Γεώργιος Ιωαννίδης,

Ανδρέας Κορέτζελος, Αντώνιος Μέγγουλης, Χρήστος Παπάζογλου,
Σωτήριος Παπαμιχαήλ

Επιμέλεια κειμένων, γραφιστική επιμέλεια και ηλεκτρονική
σελιδοποίηση έκδοσης: Εβίτα Καταγή, Τομέας Υποστηρικτικών
Υπηρεσιών ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων
και των επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις
θέσεις του περιοδικού.

Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή μέρους
ή όλου του εντύπου, με οποιονδήποτε τρόπο,
χωρίς αναφορά της πηγής.

Η φωτογραφία του εξωφύλλου είναι από την προσωπική συλλογή του κου Σπύρου Δρίβα.

Editorial

Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, τα εργατικά ατυχήματα στη χώρα μας παρουσιάζουν αύξηση, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που δημοσίευσε η ΕΛΣΤΑΤ. Μετά την ετήσια αύξηση κατά 13% στο 2014, παρουσιάζεται αύξηση κατά 5% στο 2015. Και τα χειρότερα έπονται, μιας και από αναφορές σε στοιχεία που αφορούν στα εργατικά ατυχήματα που δηλώθηκαν στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), από το 2013 και μετά αναφέρεται σταθερή ετήσια αύξηση της τάξης του 10%. Έτσι, τα εργατικά ατυχήματα στο 2016 έχουν φτάσει τα 6.500, ενώ για το πρώτο τρίμηνο του 2017 παρατηρείται αύξηση 15% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2016.

Μόνο το καλοκαίρι που μας πέρασε αναφέρθηκαν στον τύπο τουλάχιστον 20 θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα. Πτώσεις, καταπλακώσεις, οδικά ατυχήματα. Τα 4 αφορούσαν εργαζόμενους στην καθαριότητα με χαρακτηριστικό παράδειγμα εντατικοποίησης της εργασίας, αυτό της 62χρονης εργαζόμενης του δήμου Ζωγράφου, που ξεψύχησε τον Ιούνιο από την αφόρητη ζέση και αφού είχε αναλάβει εργασία για τρίτη φορά μέσα σε 33 ώρες.

Όπως τόνισα και στην παρέμβασή μου στην εκπομπή της ΕΡΤ «Πρωινή Ζώνη» είναι μεγάλη η σημασία της πρόληψης για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στους ΟΤΑ, με την εφαρμογή της νομοθεσίας, του ελέγχου από τις αρμόδιες υπηρεσίες και της εκπαίδευσης των εργαζομένων. Είναι, επίσης, σημαντικό να δεσμευτούν πόροι από τους δήμους για επενδύσεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων σε αυτούς. Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. έχει προσφέρει τις υπηρεσίες του και στους δήμους πραγματοποιώντας, στο παρελθόν, διάγνωση της κατάστασης της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, ενώ στην παρούσα φάση συνεργάζεται με τον δήμο Αθηναίων και τον δήμο Ιωαννιτών.

Από την άλλη πλευρά, όμως, το ΕΛΙΝΥΑΕ, παρά την προσφορά του στους εργαζόμενους σε δεκάδες κλάδους και σε χιλιάδες εργαζόμενους γενικά, αγωνίζεται για την επιβίωσή του, για τη διατήρηση των δομών και της χρηματοδότησής του.

Με την υπάρχουσα κατάσταση στους εργασιακούς χώρους η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων είναι αδιαπραγμάτευτη και δεν αποτιμάται σε όρους ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας.

Αλέξανδρος Κορίνης

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Ανάρτηση της εθνικής αναφοράς για τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διαχείριση της ΥΑΕ σε ελληνικές επιχειρήσεις (Έρευνα ESENER-2)

Η μελέτη επικεντρώνεται στην εκπροσώπηση των συμφερόντων των εργαζομένων ως προς την υγεία και την ασφάλεια, σύμφωνα με τις εμπειρίες των ίδιων των εκπροσώπων, των συναδέλφων εργαζομένων τους, καθώς και των εργοδοτών και διευθυντών τους. Βασίζεται σε διεξοδικές συνεντεύξεις με τους εν λόγω συμμετέχοντες σε 143 διαφορετικές επιχειρήσεις από επτά κράτη μέλη της ΕΕ: Βέλγιο, Εσθονία, Ελλάδα, Κάτω Χώρες, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Στην πλειονότητά τους, πρόκειται για επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα ESENER-2. Οι εν λόγω επιχειρήσεις επιλέχθηκαν ισότιμα από τρεις βασικούς τομείς -την ιδιωτική παραγωγή, τον δημόσιο τομέα και τις ιδιωτικές υπηρεσίες- και από τρεις κατηγορίες μεγέθους, ήτοι μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις. Η ανάλυσή τους υποστηρίχθηκε από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και συμπληρωματικές συνεντεύξεις με στελέχη από σημαντικούς

οργανισμούς, καθώς και από περαιτέρω ποσοτική ανάλυση των συναφών δεδομένων της έρευνας ESENER-2.

Η αναφορά για τη χώρα μας, που **εκπόνησε το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.**, σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διαχείριση της ΥΑΕ αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία στην παρακάτω διεύθυνση:

<https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/country-report-greece-worker-participation-management/view>

1η συνάντηση του Δικτύου Ιατρών Εργασίας Ευρύτερης Περιοχής Θεσσαλονίκης

Η πρώτη συνάντηση του δικτύου Ιατρών Εργασίας της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης έγινε στις εγκαταστάσεις του Παραρτήματος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στη Θεσσαλονίκη, την Πέμπτη, 13 Ιουλίου.

Σκοπός της δημιουργίας του Δικτύου είναι η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ των Ιατρών Εργασίας.

Η θεματική ενότητα που συζητήθηκε ήταν η Θερμική Καταπόνηση, με εισήγηση της κας Δήμητρας Νέλλη. Συζητήθηκαν επίσης οργανωτικά θέματα.

5η συνάντηση δικτύου Τεχνικών Ασφάλειας Θεσσαλίας

Στις 6 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η 5η συνάντηση του δικτύου Τεχνικών Ασφάλειας Θεσσαλίας στις εγκαταστάσεις της POLISAN Α.Ε. στη Β' ΒΙ.ΠΕ. Βόλου.

Η συνάντηση επικεντρώθηκε κυρίως στην αντιμετώπιση του ηλεκτρικού κινδύνου. Στο πλαίσιο της συνάντησης πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στις εγκαταστάσεις της εταιρείας για την επιτόπου παρατήρηση καλών πρακτικών, απ' όπου και το στιγμιότυπο.

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

8η συνάντηση του δικτύου Τεχνικών Ασφαλείας SAFENG

Η 8η συνάντηση του δικτύου Τεχνικών Ασφαλείας SAFENG πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιουλίου στις εγκαταστάσεις της FIBRAN στην Τερπνή Σερρών, με θέμα την ενεργειακή απομόνωση (LockOut-TagOut). Έγινε παρουσίαση της εταιρείας καθώς και παρουσιάσεις των Σ. Φωτακίδη (Αθηναϊκή Ζυθοποιία) και Ι. Αγαπάκη (LAFARGE).

Το SAFENG είναι ένα υποστηριζόμενο από το ΕΛΙΝΥΑΕ δίκτυο τεχνικών ασφαλείας μεγάλων επιχειρήσεων της Κεντρικής Μακεδονίας για την ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σε θέματα ΥΑΕ. Συμμετέχουν τεχνικοί ασφαλείας των επιχειρήσεων: JP AVAX, ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΪΑ, ALUMIL, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ, ΗΒ BODY, ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ, ΕΛΠΕ, ΕΡΛΙΚΟΝ, ISOMAT, ΚΛΕΕΜΑΝΝ,

ΚΡΙ-ΚΡΙ, LAFARGE, ΜΕΒΓΑΛ, ΟΛΘ, ΤΙΤΑΝ, ΤΟΣΟΝ HELLAS, SELECT, ΣΙΔΕΝΟΡ, FIBRAN, ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.

Παρέμβαση του Προέδρου του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. για τα εργατικά ατυχήματα στους ΟΤΑ

Τη Δευτέρα, 4/9, στην εκπομπή της ΕΡΤ1 «Πρωινή Ζώνη», φιλοξενήθηκε ο **Πρόεδρος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., κος Αλέξανδρος Κομίνης**. Η εκπομπή είχε θέμα τα εργατικά ατυχήματα στον κλάδο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Παρέμβαση πραγματοποιήθηκε, επίσης, από τον **Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα της ΠΟΕ-ΟΤΑ, κο Γιάννη Τσιούνη**, και από τον **Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας, κο Ανδρέα Νεφελοΰδη**.

Στην παρέμβασή του ο Πρόεδρος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. τόνισε, μεταξύ άλλων, τη σημασία της πρόληψης για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), μέσω της εφαρμογής της νομοθεσίας, του ελέγχου από τις αρμόδιες υπηρεσίες και της εκπαίδευσης των εργαζομένων. Είναι σημαντικό να δεσμευτούν πόροι από τους Δήμους για επενδύσεις σε θέματα ΥΑΕ (αγορά επαρκών και κατάλληλων ΜΑΠ ανά θέση εργασίας, συντήρηση παιδιών οχημάτων και αγορά νέων, αγορά εξοπλισμού εργασίας, εκπαίδευση εργαζομένων, τεχνική υποστήριξη κ.ά.).

Ο κος Κομίνης κατά τη διάρκεια της παρέμβασής του σημείωσε ότι το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. έχει πραγματοποιήσει διάγνωση της κατάστασης υγείας και ασφάλειας στους Δήμους και συνεργάζεται αυτό το διάστημα πιλοτικά με τον Δήμο Αθηναίων και τον Δήμο Ιωαννίνων για αυτά τα θέματα. Έχει εκπονήσει σχετικές μελέτες, έχει αναπτύξει πληροφοριακά δελτία για θέσεις εργασίας και έχει εκπαιδεύσει περίπου 600 άτομα σε

εξειδικευμένα θέματα ΥΑΕ. Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., λόγω του χαρακτήρα του και της τεχνογνωσίας που διαθέτουν τα στελέχη του, μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη και επιθυμεί να αποτελέσει κομβικό σύμβουλο των Δήμων για θέματα ΥΑΕ με παρακολούθηση των συνθηκών εργασίας τους μέσα στον χρόνο.

Επίσης, ο κος Κομίνης αναφέρθηκε στον νόμο 4483/2017 που περιλαμβάνει και προβλέψεις ΥΑΕ για το προσωπικό των ΟΤΑ. Μεταξύ άλλων, από τον νόμο συγκροτείται Επιτροπή με αντικείμενο την αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για την παροχή Μέσων Ατομικής Προστασίας και τη λήψη μέτρων προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων στους ΟΤΑ και την υποβολή πρότασης για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του. Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην Επιτροπή αυτή με την εμπειρία του στο αντικείμενο.

Εκκένωση κτηρίων σε έκτακτες καταστάσεις για άτομα με αναπηρία

των Σοφίας Κάρμα¹, Δρ. Μιχάλη Χάλαρη²

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο βασίζεται σε μια πρόσφατη έκδοση που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των δράσεων του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δασικών Πυρκαγιών (ECFF), το οποίο λειτουργεί υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο της Ανοιχτής Μερικής Συμφωνίας για την Αντιμετώπιση των Μεγάλων Καταστροφών (EUR-OPA) [1]. Η Ανοιχτή Μερική Συμφωνία για την Αντιμετώπιση των Μεγάλων Καταστροφών (EUR-OPA) δημιουργήθηκε το 1987 από το Συμβούλιο της Ευρώπης και θεωρείται ως η πλατφόρμα συνεργασίας ανάμεσα στην Ευρώπη και τις Νότιες Μεσογειακές χώρες σε θέματα αντιμετώπισης μεγάλων φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, όπως είναι οι πυρκαγιές ή οι σεισμοί, δημιουργούν μεγαλύτερη επικινδυνότητα για άτομα με αναπηρία, δεδομένου ότι τις περισσότερες φορές αυτά δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν με αποτελεσματικό τρόπο στη διαχείριση μιας έκτακτης κατάστασης. Συγκεκριμένα, έχει καταγραφεί ότι το ποσοστό θανάτων για τα άτομα με αναπηρία σε πολλές περιπτώσεις καταστροφών, μπορεί να αυξηθεί από δύο έως τέσσερις φορές περισσότερο σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό [2].

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αποτελεσματική διαχείριση μιας έκτακτης κατάστασης είναι συνδυασμός τόσο της σωστής αντιμετώπισης από τις αρμόδιες αρχές, όσο και της ενεργής συμμετοχής των πολιτών. Προϋπόθεση αποτελεί η προηγούμενη εξάσκηση και προετοιμασία του πληθυσμού για την αντιμετώπιση μιας πιθανής φυσικής ή άλλης καταστροφής. Ειδικότερα για την περίπτωση των ατόμων με αναπηρία, τόσο η επίγνωση των πιθανών κινδύνων όσο και η κατάλληλη προετοιμασία τους, μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό της ευπάθειάς τους σε μια πιθανή καταστροφή.

Υπό το πρίσμα αυτό, στις 24 Οκτωβρίου 2013, έλαβε χώρα η 64η συνάντηση των Μονίμων Εκπροσώπων της EUR-OPA στο Παρίσι, όπου και υιοθετήθηκε η πρόταση για τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην ετοιμότητα για την αντιμετώπιση μια καταστροφής [3]. Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών (UNISDR), η διαμόρφωση ενός ατομικού σχεδίου ετοιμότητας απέναντι σε μια καταστροφή θα μπορούσε να βοηθήσει κάποιον να διαφύγει και να σωθεί. Ειδικά για τα άτομα με αναπηρία, ένα σχέδιο αυτού του είδους είναι πολύ χρήσιμο, δεδομένου ότι "τα υφιστάμενα συστήματα έκτακτης ανάγκης και φροντίδας είναι ανεπαρκώς σχεδιασμένα για άτομα που χρίζουν βοήθειας ή αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα αναπηρίας", όπως συζητήθηκε κατά τη διάρκεια της Διεθνούς Ημέρας για

την Αντιμετώπιση του Κινδύνου Καταστροφών (UN, IDRR), με έμφαση στο θέμα "Living with Disability and Disasters" (Ζώντας με αναπηρία και Καταστροφές) (13 Οκτωβρίου, 2013) [2].

Στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ανοιχτής Μερικής Συμφωνίας (EUR-OPA) για την ενεργή συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη μείωση των επιπτώσεων μιας καταστροφής, διατίθεται ένα "Εγχειρίδιο καλής πρακτικής", εστιάζοντας σε άτομα με αναπηρία [2]. Το εγχειρίδιο αυτό προέκυψε ως αποτέλεσμα μιας σειράς συναντήσεων στις Βρυξέλλες και το Παρίσι το 2012 και 2013, αντίστοιχα, με τίτλο "Including People with Disabilities in Disaster Preparedness and Response" ("Συμμετοχή των Ατόμων με Αναπηρία στην Ετοιμότητα για την Αντιμετώπιση μιας Καταστροφής"). Πρόκειται για μια βάση δεδομένων, η οποία συγκεντρώνει καλές πρακτικές από τα κράτη-μέλη με οδηγίες και παραδείγματα που απευθύνονται στους υπεύθυνους πολιτικής προστασίας, σε άτομα που παίρνουν αποφάσεις ή διαχειρίζονται μια κρίση, αλλά και σε ειδικούς φορείς για άτομα με αναπηρία, ή τις οικογένειές τους, ώστε να εξασφαλιστεί η άμεση εμπλοκή τους σε δραστηριότητες για την αντιμετώπιση μιας καταστροφής.

Στο άρθρο αυτό γίνεται μια σύντομη παρουσίαση του Ελληνικού Νομοθετικού Πλαισίου που σχετίζεται με την εκκένωση κτηρίων όπου στεγάζονται άτομα με αναπηρία, καθώς επίσης και του πιο πρόσφατου διεθνούς προτύπου για την εκκένωση κτηρίων και τη διαμόρφωση "Σχεδίου Διαφυγής και Διάσωσης", ISO 23601:2009 (Safety identification - Escape and evacuation plan signs). Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται μια λίστα από συνοπτικές οδηγίες που έχουν προταθεί από την Εθνική Υπηρεσία Προστασίας για Πυρκαγιές, ΗΠΑ (NFPA, DARAC, Emergency Evacuation Planning Guide for People with Disabilities, June 2016), προς διαμόρφωση ενός "Ατομικού Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης" για άτομα με αναπηρία και ανά είδος αναπηρίας, όπως είναι αυτές που σχετίζονται με την κίνηση, την όραση (τυφλοί ή με μειωμένη όραση), την ακοή (κωφοί ή βαρήκοοι), την ομιλία ή τις νοητικές αναπηρίες.

2. Εκκένωση κτηρίων σε πυρκαγιά ή σεισμό για άτομα με αναπηρία: δυσκολίες και περιορισμοί

Γενικά, οι πυρκαγιές σε κτήρια μπορεί να οφείλονται είτε σε ατύχημα, που είναι και το πιο σύνθετο, είτε να προκληθούν σκόπιμα π.χ. τρομοκρατική επίθεση, έκρηξη. Μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως δευτερογενείς συνέπειες μιας δασικής πυρκαγιάς,

¹ Η κα Σ. Κάρμα είναι Χημικός Μηχανικός ΕΜΠ.

² Ο Δρ. Μ. Χάλαρης είναι Χημικός και εργάζεται στο Πυροσβεστικό Σώμα.

κατά την εξάπλωση του μετώπου σε κατοικημένη περιοχή, ή σεισμού, λόγω βραχυκυκλώματος. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στις παραπάνω περιπτώσεις, οι πιθανοί κίνδυνοι δεν οφείλονται μόνο στην επέκταση της πυρκαγιάς, αλλά και στην μεγάλη ποσότητα τοξικού καπνού που παράγεται, λόγω καύσης διαφορετικών υλικών, όπως πλαστικών, ξύλων και άλλων δομικών υλικών [4]. Σε περίπτωση μειωμένης περιεκτικότητας σε οξυγόνο, όπως συμβαίνει σε πυρκαγιές εσωτερικού χώρου, ευνοείται ως γνωστόν η ατελής καύση, με αποτέλεσμα την παραγωγή μεγάλης ποσότητας μονοξειδίου του άνθρακα και λεπτόκοκκων σωματιδίων, αλλά και άλλων τοξικών ενώσεων όπως είναι οι διοξίνες [5,6].

Από την άλλη μεριά, οι σεισμοί ως φυσικές καταστροφές προκαλούν συνήθως πολλές ανθρώπινες απώλειες, κυρίως λόγω της κατάρρευσης κτηρίων, αλλά και δευτερογενώς, λόγω πρόκλησης κατολισθήσεων ή τσουνάμι. Αξίζει να σημειωθεί, ότι σε περίπτωση εγκλωβισμού ατόμων με αναπηρία κάτω από τα ερείπια ενός κτηρίου, η επιχείρηση έρευνας και διάσωσης γίνεται αρκετά δύσκολη και πολυπλοκή, λόγω προβλημάτων επικοινωνίας ανάμεσα στο θύμα και τον διασώστη π.χ. όταν το θύμα έχει προβλήματα ακοής, ομιλίας κ.λπ. [7].

Γενικά, στην περίπτωση που απαιτείται εκκένωση ενός κτηρίου σε πυρκαγιά ή σεισμό, οι κίνδυνοι για τα άτομα με αναπηρία είναι ιδιαίτερα αυξημένοι. Καταρχήν, ανάλογα και με το είδος της αναπηρίας, μπορεί να μη γίνει έγκαιρα αντιληπτή η έκτακτη κατάσταση και η ανάγκη για εκκένωση. Συνήθως ο εντοπισμός των οδεύσεων διαφυγής σε ένα κτήριο είναι δύσκολο να γίνει, είτε λόγω του πυκνού καπνού και της μειωμένης ορατότητας σε περίπτωση πυρκαγιάς, π.χ. για κάποιο άτομο με προβλήματα όρασης, είτε λόγω της θέσης των σημάτων διαφυγής στο κτήριο, συνήθως σε ύψος που δεν τα καθιστά εύκολα ορατά σε πυρκαγιά ή σεισμό, π.χ. για κάποιο άτομο που βρίσκεται σε αναπηρικό καροτσάκι. Επιπλέον, τα άτομα με αναπηρία ακόμα κι αν εντοπίσουν την έξοδο κινδύνου δεν μπορούν να κινηθούν γρήγορα προς το μέρος της ή μπορεί να απαιτείται η συνδρομή άλλων ατόμων για να μετακινηθούν σε κάποιο ασφαλές σημείο-καταφύγιο, γεγονός που αυξάνει τις πιθανότητες τραυματισμού ή εγκλωβισμού τους, στοιχίζοντας ακόμα και τη ζωή τους.

3. Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για την εκκένωση κτηρίων όπου στεγάζονται άτομα με αναπηρία

Γενικά, ο σχεδιασμός έκτακτης ανάγκης περιλαμβάνει μέτρα ενεργητικής και παθητικής πυροπροστασίας, όπως για παράδειγμα οι οδεύσεις διαφυγής που είναι μέρος της μελέτης παθητικής πυροπροστασίας ενός κτηρίου. Για την Ελλάδα, ο σχεδιασμός αυτός γίνεται βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 71/88 "Κανονισμός Πυροπροστασίας των Κτηρίων" (ΦΕΚ 32/Α/17-2-88).

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν έκτακτες καταστάσεις και να επιτευχθεί η ασφαλής εκκένωση ενός κτηρίου, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη και η ευπάθεια κάποιων ομάδων, όπως είναι τα άτομα με

αναπηρία. Η ελληνική νομοθεσία που προβλέπει εκκένωση των κτηρίων όπου στεγάζονται άτομα με αναπηρία βασίζεται στην Υπουργική Απόφαση Αρ. 81813/5428/93, Προεδρικό Διάταγμα 71/1988, άρθρο 12Α. Συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό αναφέρεται σε "Κτήρια Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας". Στην εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνονται όσα κτήρια ή τμήματα κτηρίων χρησιμοποιούνται για ιατρική πρόληψη, διάγνωση ή και θεραπεία, για περίθαλψη ατόμων ηλικιωμένων ή ασθενών μειωμένης πνευματικής ή σωματικής ικανότητας, για ύπνο και σωματική υγιεινή βρεφών και παιδιών ηλικίας μικρότερης των έξι ετών κ.λπ. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν μεταξύ άλλων και τα νοσοκομεία, οι κλινικές, τα ιδρύματα ατόμων με αναπηρία κ.ά.

4. Διεθνές πρότυπο ISO 23601:2009 για τη διαμόρφωση "Σχεδίων Διαφυγής & Διάσωσης" (Fire Escape Plans)

Το πρόσφατο διεθνές πρότυπο ISO 23601:2009, με τίτλο "Safety identification - Escape and evacuation plan signs", παρέχει αρχές σχεδιασμού για τη διαμόρφωση των λεγόμενων "Σχεδίων Διαφυγής και Διάσωσης" (Fire Escape Plans ή Escape Plans), σύμφωνα με το Άρθρο 30 του Ν. 3850/2010, γνωστά και ως "Σχεδιαγράμματα Διαφυγής".

Τα "Σχέδια Διαφυγής και Διάσωσης" θα πρέπει να είναι αναρτημένα σε κατάλληλες θέσεις στα κτήρια, κυρίως σε δημόσιους ή εργασιακούς χώρους, ώστε να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες σε σχέση με την πυρασφάλεια, τη διαφυγή, καθώς και την εκκένωση και διάσωση των ατόμων που βρίσκονται μέσα στο κτήριο [8]. Οι οδεύσεις διαφυγής πρέπει να επισημαίνονται κατάλληλα και να οδηγούν σε ελεύθερο ή ασφαλή χώρο από τον συντομότερο δυνατό δρόμο.

Γενικά, το "Σχέδιο Διαφυγής και Διάσωσης" έχει ως στόχο να βοηθήσει κάποιον μέσα σε ένα κτήριο να καταλάβει σε ποιο ακριβώς σημείο βρίσκεται, προκειμένου να μπορεί να προσανατολισθεί σε σχέση με τις οδεύσεις διαφυγής και πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- την κάτοψη του κάθε ορόφου
- τις κύριες και δευτερεύουσες οδεύσεις διαφυγής και εξόδους κινδύνου
- τη θέση των μέσων πυρόσβεσης και των κομβίων αναγγελίας έκτακτης ανάγκης
- τη θέση του εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης και Α' βοηθειών
- την τοποθεσία των περιοχών/σημείων συγκέντρωσης (καταφύγια)
- τις διαδικασίες εκκένωσης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Ένα παράδειγμα "Σχεδίου Διαφυγής και Διάσωσης", σύμφωνα με το νέο πρότυπο ISO 23601:2009, δίνεται στην Εικόνα 1.

FIRE ESCAPE PLAN

Εικόνα 1. Ενδεικτικό παράδειγμα “Σχεδίου Διαφυγής και Διάσωσης”, σύμφωνα με το πρότυπο ISO 23601:2009 [8]

Η ύπαρξη σχετικών σχεδιαγραμμάτων, καθώς και η εκπαίδευση του προσωπικού βάσει αυτών για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης είναι απαραίτητη σε όλα τα δημόσια κτήρια.

5. Προτεινόμενες οδηγίες διαμόρφωσης “Ατομικού Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης” για άτομα με αναπηρία σε περίπτωση σεισμού ή πυρκαγιάς (Εθνική Υπηρεσία Προστασίας για Πυρκαγιές, ΗΠΑ -NFPA)

Όπως προαναφέρθηκε, η ύπαρξη ενός “Ατομικού Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης (PEEP)” θα μπορούσε να ενισχύσει την ετοιμότητα τόσο του πληθυσμού γενικά, όσο και των ατόμων με αναπηρία ειδικά, συμβάλλοντας έτσι στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση μιας πιθανής έκτακτης κατάστασης.

Στην παράγραφο αυτή, πρόκειται να παρουσιαστούν προτεινόμενες οδηγίες από την Εθνική Υπηρεσία Προστασίας για Πυρκαγιές, ΗΠΑ (NFPA, DARAC, Emergency Evacuation Planning Guide for People with Disabilities, June 2016) προς διαμόρφωση ενός “Ατομικού Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης” (Personal Emergency Evacuation Plan (PEEP)) για άτομα με αναπηρία [9]. Το σχέδιο αυτό θεωρείται ένα από τα πιο πρόσφατα, σε σχέση με τα αντίστοιχα που υπάρχουν επίσης στο Ηνωμένο Βασίλειο ή την Αυστραλία.

Σύμφωνα με την NFPA, σε περίπτωση μιας έκτακτης κατάστασης όπου απαιτείται η εκκένωση ενός κτηρίου, οι κάτωθι ερωτήσεις είναι ζωτικής σημασίας να απαντηθούν [9]:

- Υπάρχει έκτακτη ανάγκη;

- Ποια είναι η έκτακτη ανάγκη;
- Πώς πρέπει να αντιδράσει κανείς στην έκτακτη ανάγκη;
- Πού είναι η έξοδος κινδύνου;
- Πώς μπορεί κάποιος να μεταφερθεί σε ασφαλές μέρος; Μπορεί μόνος του ή χρειάζεται βοήθεια;

Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται η παρακάτω λίστα οδηγιών προς διαμόρφωση ενός “Ατομικού Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης (PEEP)” για άτομα με αναπηρία:

α. Καταγραφή ατομικών στοιχείων,

όπως Όνομα, Διεύθυνση του κτηρίου που βρίσκεται, Όροφος, Σταθερό και Κινητό Τηλέφωνο, Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επίσης μπορεί να περιλαμβάνεται και η πληροφορία σχετικά με το αν το άτομο αυτό έχει συνοδεία εκπαιδευμένου σκύλου.

β. Συγκέντρωση λίστας ερωτήσεων σε σχέση με το σύστημα/τα ειδοποίησης έκτακτης ανάγκης, καθώς και με την πιθανή βοήθεια που απαιτείται για το άτομο με αναπηρία, όπως φαίνεται παρακάτω:

1. Υπάρχουν κατάλληλες συσκευές ειδοποίησης έκτακτης ανάγκης (συναγερμοί κ.λπ.) για το συγκεκριμένο άτομο σε περίπτωση:
 - πυρκαγιάς
 - σεισμού;
2. Το άτομο αυτό γνωρίζει την ακριβή τοποθεσία κάθε συσκευής/συστήματος ειδοποίησης και μπορεί να καταλάβει επαρκώς τη σημασία/λειτουργία του σε

- περίπτωση:
- πυρκαγιάς
 - σεισμού;
3. Το άτομο αυτό γνωρίζει πώς να ενεργοποιήσει τον συναγερμό έκτακτης ανάγκης (π.χ. χειροκίνητο ηλεκτρικό σύστημα συναγερμού-κομβίο αναγγελίας έκτακτης ανάγκης, τηλέφωνο κ.λπ.) σε περίπτωση:
 - πυρκαγιάς
 - σεισμού;
 4. Σε περίπτωση που χρησιμοποιούνται τηλέφωνα για αναγγελία συμβάντος, υπάρχουν αναρτημένα ακριβώς δίπλα στη συσκευή ή σε κάποιο άλλο εμφανές σημείο οι αριθμοί έκτακτης ανάγκης:
 - σε κείμενο
 - σε ανάγλυφη γραφή τυφλών (Braille);
 5. Υπάρχει τρόπος για να μπορεί να αναγγείλει κάποιο άτομο με προβλήματα ακοής ή λόγου ένα έκτακτο συμβάν;
 6. Υπάρχει τρόπος για να αποτυπωθεί ένα σήμα κινδύνου:
 - ηχητικό σήμα
 - φωτεινή ένδειξη
 - κείμενο
 - άλλο;
 7. Υπάρχουν χρήσιμα “μονοπάτια διαφυγής” (οδεύσεις διαφυγής), που οδηγούν σε ασφαλές μέρος;
 - Πόσα;
 - Πού βρίσκονται;
 8. Είναι όλα τα “μονοπάτια διαφυγής” προσβάσιμα (δίχως εμπόδια, π.χ. έπιπλα) ώστε να μπορεί το άτομο με αναπηρία να εκκενώσει το κτήριο με ασφάλεια σε έκτακτη ανάγκη;
 - Υπάρχουν άτομα που θα πρέπει αναγκαστικά κατά την εκκένωση του κτηρίου να μετακινηθούν μέσω κάποιου δωματίου που μπορεί να είναι κλειδωμένο; (Δεν θα πρέπει να επιλέγεται ένα μονοπάτι διαφυγής τέτοιου είδους).
 9. Τα “μονοπάτια διαφυγής” εκτός του κτηρίου διαθέτουν κατάλληλο σθηθαίο ασφαλείας για προστασία από πιθανές περιοχές που οδηγούν στο κενό;
 10. Υπάρχουν σήματα διαφυγής κατά μήκος των οδεύσεων διαφυγής που να υποδηλώνουν τον τρόπο για να φτάσει κάποιος στην έξοδο κινδύνου και είναι:
 - τοποθετημένα στο σωστό ύψος
 - εμφανή
 - σε ανάγλυφη γραφή τυφλών (Braille);
 11. Υπάρχουν φωτεινά σήματα, οθόνες ή άλλα αντικείμενα τοποθετημένα σε σημεία που:
 - εμποδίζουν τα σήματα εξόδου
 - αποσπούν την προσοχή, κυρίως για τα άτομα με προβλήματα όρασης;
 12. Υπάρχουν σήματα εξόδου ή κατεύθυνσης εξόδου

που μπορεί να επικαλύπτονται με τον οποιοδήποτε τρόπο, κυρίως αυτά που αφορούν σε άτομα με προβλήματα όρασης όπου έχουν την ανάγκη να τα εντοπίσουν και να τα διαβάσουν με την αφή; (Δεν πρέπει να επικαλύπτονται).

13. Όλες οι έξοδοι κινδύνου έχουν την σήμανση “ΕΞΟΔΟΣ”, η οποία είναι τοποθετημένη στο σωστό ύψος και είναι:
 - εμφανής
 - σε ανάγλυφη γραφή τυφλών (Braille);
14. Κάθε πιθανή πόρτα ή πέρασμα που μπορεί κάποιος να την μπερδέψει με έξοδο έχει τη σήμανση “ΟΧΙ ΕΞΟΔΟΣ”, η οποία είναι τοποθετημένη στο σωστό ύψος και είναι:
 - εμφανής
 - σε ανάγλυφη γραφή τυφλών (Braille);
15. Πού βρίσκονται τα σημεία συγκέντρωσης- καταφύγια μέσα στο κτήριο, αλλά και έξω από αυτό;
16. 16. Τις πόρτες που συνδέουν κάποιο δωμάτιο με τις οδεύσεις διαφυγής είναι εύκολο να τις ανοίξει κάποιος που αντιμετωπίζει προβλήματα στα άνω άκρα;
17. Υπάρχουν για κάθε όροφο του κτηρίου τα πλάνα διαφυγής, ως διαγράμματα μονής γραμμής με έντονη χρωματική αντίθεση, ώστε να υποδεικνύονται οι οδεύσεις διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου για άτομα με:
 - κινητικά προβλήματα
 - προβλήματα όρασης
 - προβλήματα ακοής
 - προβλήματα ομιλίας
 - διανοητικά προβλήματα;
18. Το άτομο αυτό χρειάζεται βοήθεια για να εκκενώσει το κτήριο;
 - Πόσα άτομα χρειάζεται να το βοηθήσουν;
 - Απαιτείται εκπαίδευση των ατόμων αυτών;
 - Έχει ολοκληρωθεί μια τέτοιου είδους εκπαίδευση;

6. Συμπεράσματα

Είναι προφανές, ότι για την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων με τις λιγότερες δυνατές ανθρώπινες απώλειες είναι απαραίτητη, τόσο η γενικότερη ευαισθητοποίηση πάνω σε θέματα που αφορούν σε άτομα με αναπηρία, καλλιερμώντας την αντίστοιχη κοινωνική αντίληψη και κουλτούρα, όσο και η ενίσχυση της εκπαίδευση και προετοιμασίας του πληθυσμού γενικότερα. Ειδικά για την περίπτωση των ατόμων με αναπηρία, η ύπαρξη ενός ατομικού σχεδίου εκκένωσης, ειδικά προσαρμοσμένου στις δυνατότητές τους, μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό της ευπάθειάς τους σε μια πιθανή καταστροφή, δεδομένου ότι ως ευαίσθητες ομάδες βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αποτελεσματικότητα ενός “Ατομικού

Σχεδίου Εκκένωσης Έκτακτης Ανάγκης" εξαρτάται άμεσα από την εκπαίδευση και προετοιμασία για μια πιθανή έκτακτη κατάσταση όχι μόνο των ατόμων με αναπηρία, αλλά και του προσωπικού που εμπλέκεται. Θέματα προσβασιμότητας, καθώς επίσης και σημάτων διαφυγής ειδικά σχεδιασμένων για άτομα με αναπηρία είναι καλό να εξεταστούν μελλοντικά στα πλαίσια του "Καθολικού Σχεδιασμού" ή "Σχεδιασμού για όλους".

Βιβλιογραφία

[1] Σ. Κάρμα, Ο. Κακαλιάγκου, Ι. Μπούγκης, Ε. Πέλλη, Μ. Χάληρης, Μ. Σταθερόπουλος, "Σχέδια Εκκένωσης Κρίσιμων Υποδομών σε περίπτωση Σεισμού ή Πυρκαγιάς για Άτομα με Αναπηρία" (ISBN: 978-618-83079-0-2), Ευρωπαϊκό Κέντρο Δασικών Πυρκαγιών, Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας <http://civilprotection.gr/el/ecff>, Συμβούλιο της Ευρώπης http://www.coe.int/t/dq4/majorhazards/centres/presentation/ecff_en.asp

[2] Major Hazards and People with Disabilities. A toolkit for good practice, EUR-OPA, Available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680467003>

[3] EUR-OPA Major Hazards Agreement, Available at: <http://www.coe.int/en/web/europarisks/home>

[4] M. Statheropoulos and S. Karma, Complexity and origin of the smoke components as measured near the flame-front of a real forest fire incident: A case study, J Anal Appl Pyrolysis, 78 (2007) 430-437

[5] Johann G. Goldammer, Milt Statheropoulos, Meinrat O. Andreae, Chapter 1, Impacts of Vegetation Fire Emissions on the Environment, Human Health, and Security: A Global Perspective, Developments in Environmental Science, Volume 8, 2008, Pages 3-36

[6] Σοφία Κάρμα, Μιητιάδης Σταθερόπουλος, "Κρίσιμοι χημικοί δείκτες (CKI) για την εκτίμηση της ποιότητας του αέρα σε πυρκαγιές πεδίου" SafeEnvros 2016, Οι Νέες Τεχνολογίες στην υπηρεσία της Πολιτικής Προστασίας", 22 - 15 Ιουνίου, 2016, Αλεξανδρούπολη

[7] Second Generation Locator for Urban Search and Rescue Operations, FP7 project, Information Package, FIRST Brochure, Available at: <http://www.sgl-eu.org/>

[8] New ISO standard for building escape and evacuation plans is a potential life saver (2009), Available at: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref1207

[9] NFPA Public education, People with Disabilities, "NFPA, DARAC, Emergency Evacuation Planning Guide for People with Disabilities, June 2016, Pdf File , Updated May 2016", Available at: <http://www.nfpa.org/public-education/by-topic/people-at-risk/people-with-disabilities>

Διαχείριση υγείας και ασφάλειας σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης

των Ηλίας Ντόκου και Δρ. Βασιλικής Τσιπουριάρη*

Περίληψη

Η παρούσα εργασία μελετά τους παράγοντες κινδύνου ατυχημάτων σε τεχνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες καθαριότητας, καθώς και σε χειριστές μηχανημάτων έργου σε Ο.Τ.Α. Στόχος είναι η πρόταση μέτρων ασφαλείας και παρεμβάσεις για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ατυχημάτων κατά την εκτέλεση των εν λόγω εργασιών, τα οποία τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί.

Εισαγωγή

Το εργασιακό περιβάλλον στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εμπεριέχει πληθώρα από εν δυνάμει κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, προκαλώντας, στην περίπτωση που λάβει χώρα ατύχημα, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στους ΟΤΑ. Το εργατικό ατύχημα μπορεί να προέρχεται από διάφορες αιτίες: από την ανεπαρκή εφαρμογή και τήρηση των μέτρων υγείας και ασφάλειας, από κάποιο λάθος που πηγάζει από τον ανθρώπινο παράγοντα, από λάθη στον σχεδιασμό και στην κατασκευή της εγκατάστασης, από λάθη στην οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας, λάθη στις εργασιακές δραστηριότητες, στη λειτουργία και τη συντήρηση των μηχανημάτων κ.ά. Οι βασικές έννοιες για την επαγγελματική υγεία και ασφάλεια συνοψίζονται παρακάτω:

Υγεία είναι η προστασία των ανθρώπων από ασθένεια που προκύπτει από τα υλικά, τον εξοπλισμό, τις διαδικασίες ή τις εργασίες που υπάρχουν ή λαμβάνουν χώρα στον χώρο εργασίας.

Ασφάλεια είναι η προστασία από σωματικές (και ενδεχομένως και ψυχικές) βλάβες.

Ατύχημα σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας [1] είναι «ένα μη προγραμματισμένο γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τραυματισμούς ή κακή υγεία ανθρώπων ή ζημιά ή απώλεια σε περιουσιακά στοιχεία, φυτά, υλικά ή περιβάλλον ή απώλεια επιχειρηματικής ευκαιρίας».

Κίνδυνος [2] είναι η δυνατότητα μιας ουσίας, δραστηριότητας ή διεργασίας να προκαλέσει βλάβη.

Επικινδυνότητα είναι η πιθανότητα που έχει μια ουσία, δραστηριότητα ή διαδικασία να προκαλέσει βλάβη.

Είναι πολύ σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ κινδύνου και επικινδυνότητας, καθώς οι δύο όροι συχνά συγχέονται και δραστηριότητες όπως οι τεχνικές εργασίες σε έργα καλούνται υψηλής επικινδυνότητας ενώ στην πραγματικότητα είναι υψηλού κίνδυνου. Παρόλο που ο κίνδυνος θα εξακολουθήσει να είναι υψηλός, η επικινδυνότητα θα μειωθεί με την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων.

Πηγές κινδύνου για εργαζομένους σε Ο.Τ.Α.

- Έκθεση σε Χημικά

Οι περισσότερες τοποθεσίες αποβλήτων και τεχνικών

έργων των Δήμων περιέχουν μια ποικιλία χημικών ουσιών σε αέρια, υγρή ή στερεά μορφή. Οι ουσίες μπορούν να εισέλθουν στο απροστάτευτο σώμα με εισπνοή, απορρόφηση από το δέρμα, κατάποση ή μέσω μιας πληγής. Ένας μοιωντής μπορεί να προκαλέσει βλάβη στο σημείο επαφής ή μπορεί να δράσει συστηματικά, προκαλώντας τοξική επίδραση σε ένα μέρος του σώματος σε απόσταση από το σημείο της αρχικής επαφής. Η τοξική επίδραση μπορεί να είναι προσωρινή και αναστρέψιμη ή μόνιμη (αναπηρία ή θάνατος). Ορισμένες χημικές ουσίες μπορεί να προκαλέσουν εμφανή συμπτώματα όπως καύση, βήχα, ναυτία, δάκρυα ή εξανθήματα, ενώ άλλες μπορεί να προκαλέσουν βλάβη χωρίς τέτοια προειδοποιητικά σημάδια. Επιπλέον, μερικές τοξικές χημικές ουσίες μπορεί να είναι άχρωμες ή/και άοσμες, μπορεί να παρεμποδίζουν την αίσθηση της όσφρησης ή να μην παράγουν άμεσες ή προφανείς φυσιολογικές αισθήσεις. [3]

- Έκρηξη και Πυρκαγιά

Εκρήξεις και πυρκαγιές μπορεί να προκύψουν από αυτοανάφλεξη. Ωστόσο, πιο συχνά, προκύπτουν από δραστηριότητες στον χώρο, όπως κινούμενα εξαρτήματα μηχανολογικού εξοπλισμού (π.χ. τύμπανα), τυχαία ανάμειξη χημικών ουσιών ή εισαγωγή πηγής ανάφλεξης σε εκρηκτικό ή εύφλεκτο περιβάλλον. Ειδικά σε χώρους αποβλήτων, οι εκρήξεις και οι πυρκαγιές όχι μόνο δημιουργούν τους προφανείς κινδύνους έντονης θερμότητας, ανοικτής φλόγας, εισπνοής καπνού και ιπτάμενων αντικειμένων, αλλά μπορεί να προκαλέσουν επίσης την έκλυση τοξικών χημικών ουσιών στο περιβάλλον. Τέτοιες απειλευθέρωσεις μπορεί να απειλήσουν τόσο το προσωπικό στον χώρο εργασίας όσο και τα μέλη του ευρύτερου κοινού που ζουν ή εργάζονται κοντά. [3,4]

- Συνθήκες έλλειψης οξυγόνου

Η έλλειψη οξυγόνου μπορεί να προκύψει από την εκτόπιση του οξυγόνου από άλλο αέριο ή την κατανάλωση οξυγόνου από χημική αντίδραση. Οι περιορισμένοι χώροι (π.χ. υπόγεια φρεάτια, αντλιοστάσια, δεξαμενές ύδρευσης) ή οι περιοχές μεγάλου υψομέτρου είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην ανεπάρκεια οξυγόνου. Οι συγκεντρώσεις οξυγόνου κάτω του 16% μπορεί να οδηγήσουν σε ναυτία και έμετο, εγκεφαλική βλάβη, καρδιακή βλάβη, απώλεια αισθήσεων και θάνατο. [4]

* Ο κος Η. Ντόκος είναι Ποδηγικός Μηχανικός, MsC.

Η Δρ. Β. Τσιπουριάρη είναι Χημικός Μηχανικός, PhD, Επιθεωρήτρια ασφαλείας & υγείας, ΣΕΠΕ, Υπ. Εργασίας, Ελληνικό Ανοικτό Παν/μιο.

- Βιολογικοί κίνδυνοι

Τα απόβλητα ενδέχεται να περιέχουν οργανισμούς, οι οποίοι θα μπορούσαν να μολύνουν το προσωπικό του χώρου και να προκαλέσουν ασθένειες. Όπως και οι χημικοί κίνδυνοι, οι μολυσματικοί παράγοντες μπορεί να διασκορπιστούν στο περιβάλλον μέσω του νερού και του ανέμου. Επίσης βιολογικοί κίνδυνοι μπορεί να υπάρχουν, τόσο σε χώρο αποβλήτων όσο και σε χώρο μικρών τεχνικών έργων που εμπεριέχουν δηλητηριώδη φυτά, έντομα, ζώα και ιθαγενή παθογόνα. [3,4]

- Κίνδυνοι για την ασφάλεια

Οι περιοχές εργασίας ενδέχεται να περιέχουν πολλούς κινδύνους για την ασφάλεια, όπως:

- ο Ανοίγματα δαπέδου.
- ο Αντικείμενα που τοποθετούνται τυχαία και χωρίς προφυλάξεις, όπως εξαρτήματα μηχανολογικού εξοπλισμού που μπορεί να πέσουν.
- ο Αιχμηρά αντικείμενα, όπως καρφιά, μεταλλικά κομμάτια και σπασμένα γυαλιά.
- ο Ολισθηρές επιφάνειες.
- ο Απότομες κλίσεις.
- ο Ανόμοιο έδαφος.
- ο Ασταθείς επιφάνειες, όπως οι τοίχοι που μπορεί να καταρρεύσουν ή το έδαφος που μπορεί να υποχωρήσει.

Ορισμένοι κίνδυνοι για την ασφάλεια είναι συνάρτηση της ίδιας της εργασίας. Για παράδειγμα, ο βαρύς εξοπλισμός εργασίας δημιουργεί πρόσθετο κίνδυνο για τους εργαζομένους κοντά στον εξοπλισμό λειτουργίας. [4]. Τα ατυχήματα που ενέχουν φυσικούς κινδύνους μπορούν να προκαλέσουν άμεση βλάβη στους εργαζομένους και να δημιουργήσουν πρόσθετους κινδύνους, όπως π.χ. αυξημένη χημική έκθεση λόγω κατεστραμμένου προστατευτικού εξοπλισμού ή κίνδυνο έκρηξης που προκαλείται από την ανάμειξη χημικών ουσιών. [5]

- Ηλεκτρικοί κίνδυνοι

Οι εναέρια γραμμές ηλεκτρικού ρεύματος, τα κατεστραμμένα ηλεκτρικά καλώδια και τα καλυμμένα καλώδια ενέχουν κινδύνους ηλεκτροπληξίας, εάν οι εργαζόμενοι έρθουν σε επαφή με αυτά ή τα αποκόψουν κατά τη διάρκεια των εργασιών. Ο ηλεκτρικός εξοπλισμός που χρησιμοποιείται επί τόπου μπορεί επίσης να αποτελέσει κίνδυνο για τους εργαζομένους. Επιπλέον, οι κεραυνοί είναι ένας κίνδυνος κατά τη διάρκεια υπαίθριων εργασιών, ιδιαίτερα για τους εργαζομένους που χειρίζονται μεταλλικά δοχεία ή εξοπλισμό. [4]

- Θερμικό στρες

Το θερμικό στρες είναι ένας σοβαρός κίνδυνος, ειδικά για τους εργαζομένους που φορούν προστατευτική ενδυμασία. Τα ίδια προστατευτικά μέσα, που προστατεύουν το σώμα από την έκθεση σε χημικά, περιορίζουν επίσης τη διάχυση της θερμότητας και της υγρασίας του σώματος. [4]

- Έκθεση στο ψύχος

Η εργασία σε χαμηλές θερμοκρασίες, καθώς και όταν ο συντελεστής ψύξης του ανέμου είναι χαμηλός, αποτελούν κίνδυνο λόγω τραυματισμών από το ψύχος

(κρουπαγήματα και υποθερμία) και της μειωμένης ικανότητας για εργασία. [4]

- Έκθεση σε θόρυβο

Η εργασία γύρω από μεγάλο εξοπλισμό δημιουργεί συχνά υπερβολικό θόρυβο. Οι επιπτώσεις του θορύβου μπορεί να περιλαμβάνουν: (Α) τρόμο, ενόχληση ή απόσπαση προσοχής και (Β) φυσική βλάβη στο αυτί, πόνο και προσωρινή ή/και μόνιμη απώλεια ακοής. Οι παρεμβολές στην επικοινωνία ενδέχεται να αυξήσουν τους πιθανούς κινδύνους λόγω της ανικανότητας προειδοποίησης για πιθανό κίνδυνο.

- Πτώση από ύψος

Οι κύριοι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εργασία σε ύψος είναι η πτώση ανθρώπων και αντικείμενων με επιπρόσθετο κίνδυνο την πτώση τους σε ανθρώπους σε κατώτερο επίπεδο. Οι πτώσεις από ύψος έχουν θεωρηθεί ως ένας από τους πιο συχνούς κινδύνους για τους εργαζομένους σε εργοτάξια. Οι στατιστικές δείχνουν ότι περίπου 1.000 εργαζόμενοι στον τομέα των κατασκευών σκοτώνονται κάθε χρόνο στους χώρους εργασίας τους. Από αυτά, το ένα τρίτο ή πάνω από 300 θάνατοι είναι αποτέλεσμα πτώσεων στο εργοτάξιο.[1]

- Εξοπλισμός, εργαλεία και οχήματα μεταφοράς

Πολλοί άνθρωποι τραυματίζονται, πολλές φορές θανάσιμα, εξαιτίας χτυπήματος ή/και συντριβής τους από τον εξοπλισμό, από τα μηχανήματα σε εργοτάξια και κατά την αποκομιδή απορριμμάτων και τις υπηρεσίες καθαριότητας, ιδίως με οχήματα που εκτελούν οπισθοπορεία. [5]. Επίσης, πολλοί άνθρωποι τραυματίζονται κατά τη διάρκεια τεμαχισμού και κοπής με εξοπλισμό και χειροκίνητα εργαλεία εργασίας όπως σμίλες, κατασβίδια, μαχαίρια, πριόνια, καρφιά και μηχανές διάτρησης. Οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι που δημιουργούνται από τα εργαλεία χειρός είναι αποτέλεσμα κακής χρήσης και ακατάλληλης συντήρησης.

- Χειρωνακτικός χειρισμός

Ο χειρωνακτικός χειρισμός ορίζεται ως η κίνηση ενός φορτίου με ανθρώπινη προσπάθεια μόνο [4]. Η ανύψωση τούβλων, τσιμεντοκονιάματος και τσιμεντοσανίδων βάρους 50 κιλών θεωρείται επικίνδυνη δραστηριότητα [4]. Οι τραυματισμοί στην πλάτη, η ισχιαλγία και η δισκοπάθεια είναι συχνά οι σοβαρότεροι τραυματισμοί στο εργοτάξιο. [6]

- Σκόνη

Η σκόνη είναι ένας κοινός κίνδυνος σε πολλές εργασίες που λαμβάνουν χώρα σε ανοιχτούς χώρους. Οι κίνδυνοι για την υγεία που σχετίζονται με τη σκόνη εξαρτώνται από τον τύπο της σκόνης (φυσική, χημική και ορυκτολογική). [4]

- Ψυχολογικοί παράγοντες

Η επιθετικότητα και η βία λαμβάνουν χώρα, όταν οι άνθρωποι υφίστανται ψυχολογική πίεση, απειλούνται ή προσβάλλονται προφορικά σε περιστάσεις σχετικές με το έργο τους. Στα εργοτάξια η επιθετικότητα και η βία εκδηλώνονται λεκτικά ή φραστικά ή και με σωματική επίθεση. [5]. Η επιθετικότητα, η βία και ο εκφοβισμός μπορούν να συμβάλουν σε άλλους κινδύνους όπως το άγχος. [4]

Υποχρεωτικά μετρά προστασίας σε Ο.Τ.Α.

Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται από τους Ο.Τ.Α. όπως προβλέπονται στη νομοθεσία για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, ήτοι: ο Ν 3850/2010 (ΦΕΚ 84Α'), η ΥΑ 53361/2006 (ΦΕΚ 1503Β'), το ΠΔ 395/1994 (ΦΕΚ 220Α') είναι τα ακόλουθα:

1. Η υποχρέωση χρήσης υπηρεσιών Τεχνικού Ασφαλείας (ΤΑ) και Ιατρού Εργασίας (ΙΕ).
2. Η τήρηση Ειδικού Βιβλίου Υποδείξεων ΤΑ και ΙΕ και Ειδικού Βιβλίου Εργατικών Ατυχημάτων.
3. Η σύνταξη Γραπτής Εκτίμησης Επαγγελματικού Κινδύνου.
4. Η τήρηση καταλόγων με τους εργαζόμενους που εκτίθενται σε επικίνδυνους παράγοντες, φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς.
5. Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.
6. Η ενημέρωση, η κατάλληλη και επαρκής εκπαίδευση των εργαζομένων για θέματα ασφαλείας και υγείας και ιδίως για ασφαλή χειρισμό του εξοπλισμού εργασίας.
7. Η παροχή Μέσων Ατομικής Προστασίας και η επίβλεψη της ορθής χρήσης τους.
8. Η συντήρηση και παρακολούθηση της ασφαλούς λειτουργίας των εγκαταστάσεων.
9. Η συντήρηση του εξοπλισμού εργασίας και η τήρηση σχετικού βιβλίου προληπτικού ελέγχου όταν αυτό απαιτείται.

Πρωτογενής έρευνα

Η έρευνα επικεντρώθηκε στους εργαζομένους σε ΟΤΑ του Δήμου Αιγιαλείας και σε όμορους Δήμους Καθαβρύτων, Δυτικής Αχαΐας, Πατρέων, Ιωαννίνων κ.ά.

Τα πιο βασικά ερευνητικά ερωτήματα ήταν:

- «Ποιοι είναι οι κύριοι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι σε ΟΤΑ και σε ποια συχνότητα;»
- «Εφαρμόζονται και σε ποιο βαθμό τα από την υφιστάμενη νομοθεσία προδιαγεγραμμένα μέτρα και υπηρεσίες προστασίας;»
- «Τα εφαρμοζόμενα μέτρα προστασίας και οι λειτουργούσες υπηρεσίες για την ασφάλεια και την υγεία επαρκούν;»
- «Οι εργαζόμενοι σε ΟΤΑ, γνωρίζουν την υφιστάμενη νομοθεσία και τις υποχρεώσεις τόσο τις δικές τους όσο και του εργοδότη;»

Αποτελέσματα πρωτογενούς έρευνας

Α. Στοιχεία Έρευνας

Το δείγμα αποτελούνταν ως επί το πλείστον από άνδρες (79,5%). Η κύρια ηλικιακή ομάδα ήταν αυτή των 40-49 ετών (49,07%) και σε πλειοψηφία οι εργαζόμενοι που συμμετείχαν ήταν παντρεμένοι (78,26%). Στην πλειονότητά τους απασχολούνταν σε μεγάλους δήμους (άνω των 50 εργαζομένων) (86,9%). Οι συμμετέχοντες απασχολούνταν σε διάφορες υπηρεσίες στους δήμους, με κυριότερες αυτές της αποκομιδής απορριμμάτων (31,4%), των κατασκευών (13%) και οδοποιίας (12,1%). Η πλειοψηφία τους ήταν μηχανικοί (31,1%), εργάτες απο-

κομιδής (16,1%) και οδηγοί απορριματοφόρων (15,5%). Η κύρια σχέση εργασίας ήταν η μόνιμη (70,81%), ενώ όσον αφορά στην προϋπηρεσία (είτε γενικά στους Ο.Τ.Α. είτε στην παρούσα θέση εργασίας στον αντίστοιχο δήμο) η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε προϋπηρεσία 10-20 ετών (48,4% και 46% αντίστοιχα). Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων εργάζονται σε βάρδιες (90,06%) με κύρια την πρωινή (75,78%). Τέλος, το δείγμα περιείχε καπνιστές σε ποσοστό 26,09%.

Β. Αποτελέσματα

Το 90,06% αναφέρει ότι έχει λάβει χώρα ατύχημα στον δήμο που εργάζονται, με το 83,23 % των συμμετεχόντων να δηλώνει πως δεν έχει υποστεί εργατικό ατύχημα. Η σχετική ανάλυση της διακύμανσης σε σχέση με τον τίτλο σπουδών, τη σχέση εργασίας και το κατά πόσο είναι καπνιστές έδειξε στατιστική σημαντικότητα στις απαντήσεις του δείγματος $\text{sig}=0,01$, $\text{sig}=0,048$, $\text{sig}=0,017$ αντίστοιχα¹. Η πιο συχνά αναφερόμενη κατηγορία ατυχήματος είναι το τροχαίο (37,5%) ακολουθούμενο από τη σύνθλιψη δακτύλου (25%) και τη χρήση αιχμηρών εργαλείων (12,5%). Μόνο το 69,39% των ατυχημάτων αναφέρθηκε αρμοδίως.

Μετά τη δήλωση του ατυχήματος δεν διαφαίνεται να πάρθηκαν επιπρόσθετα μέτρα. Εντούτοις, σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, έλαβε χώρα σχετική διερεύνηση.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει τις αναφερόμενες κατηγορίες κινδύνου στις οποίες οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι εκτίθενται.

Πίνακας 1: Αναφερόμενες κατηγορίες κινδύνου

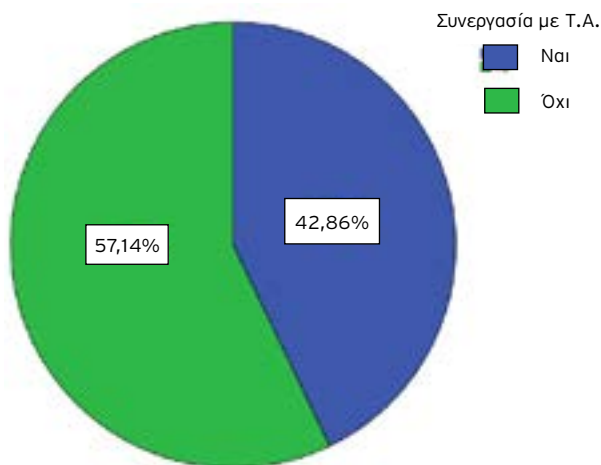
Κατηγορία	Ποσοστό
Τροχαίο ατύχημα	23,60%
Πτώση από βατήρα οχήματος/ύψους/σκαλωσιά	7,00%
Υψηλά επίπεδα θορύβου	6,00%
Πτώση σε άνοιγμα εδάφους	5,10%
Κακές καιρικές συνθήκες	12,60%
Ολισθηρές επιφάνειες	9,10%
Χτύπημα σε εξοπλισμό/μηχανήματα	2,80%
Μολυσμένη ατμόσφαιρα	9,40%
Ψυχολογική πίεση	0,20%
Πονοκέφαλος	0,60%
Πτώση κάδου/αντικειμένων/φορτίων	5,30%
Συμπίεση δακτύλου από βραχίονα και κάδο	6,00%
Σύνθλιψη κατά την όπισθεν οχήματος	5,30%
Χρήση κοφτερών εργαλείων	4,00%
Βιολογικοί παράγοντες	3,00%

¹ Η τιμή του αριθμού sig υποδηλώνει την ύπαρξη της στατιστικής σημαντικότητας. Αν είναι <0,05 τότε υπάρχει στατιστική σημαντικότητα μεταξύ του τρόπου που απαντούν στο συγκεκριμένο ερώτημα οι ομάδες του δείγματος που παράγονται από το αντίστοιχο δημογραφικό στοιχείο.

Η κύρια συχνότητα της έκθεσης σε κάποια/κάποιες από τις κατηγορίες των κινδύνων στον Πίνακα 1 ήταν η καθημερινή έκθεση (47,8%), ενώ καταγράφηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στις απαντήσεις μεταξύ των ηλικιακών ομάδων ($\text{sig}=0,022$) τους τίτλους σπουδών ($\text{sig}=0,00$), την ειδικότητα ($\text{sig}=0,01$), τη σχέση εργασίας ($\text{sig}=0,017$) και τη βάρδια εργασίας ($\text{sig}=0,013$). Οι ειδικότητες που αναφέρουν τη συχνότερη έκθεση σε κίνδυνο είναι οι οδηγοί απορριμματοφόρων, οι εργάτες αποκομιδής, οι οδοκαθαριστές και οι μηχανικοί. Όσον αφορά στη σχέση εργασίας, η κατηγορία που παρουσιάζεται σχετικά μοιρασμένη -σε σχέση με τη συχνότητα έκθεσης- είναι οι μόνιμοι, ενώ οι αορίστου χρόνου και οι συμβασιούχοι θεωρούν ότι εκτίθενται πιο συχνά. Το παραπάνω είναι απόρροια του γεγονότος ότι κάποιοι εκ των μόνιμων μπορεί να εργάζονται σε γραφείο και όχι σε εκτέλεση εργασιών. Όσον αφορά στη συσχέτιση με την ώρα της βάρδιας εργασίας, προκύπτει ότι οι εργαζόμενοι στη νυχτερινή βάρδια θεωρούν ότι εκτίθενται πιο συχνά, σε σχέση με εκείνους που εργάζονται ημέρα.

Όσον αφορά στην τήρηση βιβλίου ατυχημάτων στον δήμο που εργάζονται, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ανέφερε άγνοια (60,25%). Ομοίως, το μεγαλύτερο μέρος αυτών αγνοεί την πιθανή σύνταξη Γραπτής Εκτίμησης Επαγγελματικών Κινδύνων στον δήμο τους σε ποσοστό 75,16%. Ενώ για την τήρηση καταλόγου εργαζομένων που εκτίθενται σε επικίνδυνους φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες, το ποσοστό των συμμετεχόντων που δηλώνει άγνοια φτάνει το 83,23%. Σε σχέση με την τήρηση Ειδικού Βιβλίου Υποδείξεων του Τεχνικού Ασφαλείας & Ιατρού Εργασίας, επίσης ένα μεγάλο ποσοστό δηλώνει άγνοια (72,67%). Οι συμμετέχοντες σε ποσοστό 65,9% αγνοούν την ύπαρξη οδηγιών εργασίας και ασφαλούς χρήσης μηχανημάτων, και σε ποσοστό 69,57% την τήρηση στο δήμο που εργάζονται βιβλίου προληπτικών ελέγχων και συντήρησης του εξοπλισμού εργασίας.

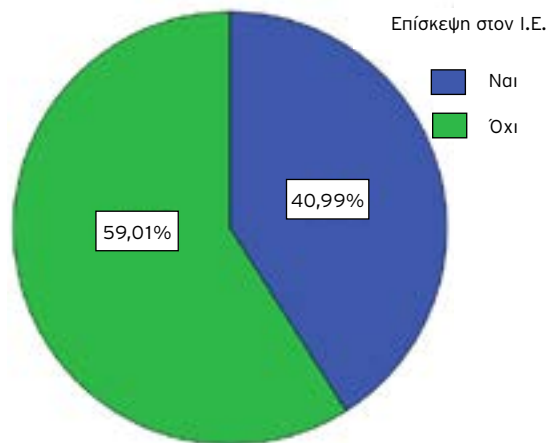
Το 77,64% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά για την ύπαρξη τεχνικού ασφαλείας (Τ.Α.) στην εργασία τους. Παρά τη γνώση της ύπαρξης του τεχνικού ασφαλείας μεγάλο μέρος του δείγματος (57,14%) δεν συνεργάζεται με αυτόν.

Σχήμα 1. Επικοινωνία με Τεχνικό Ασφαλείας

Αυτό αποτελεί ένα σαφές δείγμα λανθασμένης αντίληψης και λειτουργίας και χρήζει σαφώς βελτίωσης. Σύμφωνα με το δείγμα, η ενημέρωση από τον τεχνικό ασφαλείας δεν λαμβάνει χώρα ποτέ (36,65%) ή γίνεται σπάνια (40,37%).

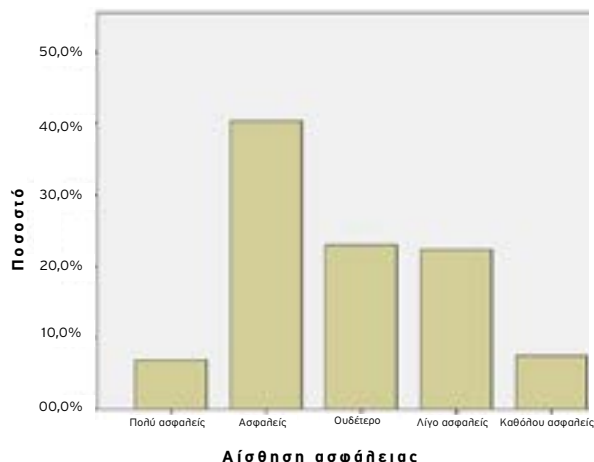
Στην περίπτωση του ιατρού εργασίας (Ι.Ε.), το 65,22% των συμμετεχόντων γνωρίζει την ύπαρξή του. Όπως και στην περίπτωση του Τ.Α., εντοπίζεται μια αντίστοιχη αρνητική τάση στην συνεργασία με τον Ι.Ε. καθώς το 59,01% δηλώνει ότι δεν τον επισκέπτεται.

Σχήμα 2. Χρήση υπηρεσιών Ιατρού Εργασίας

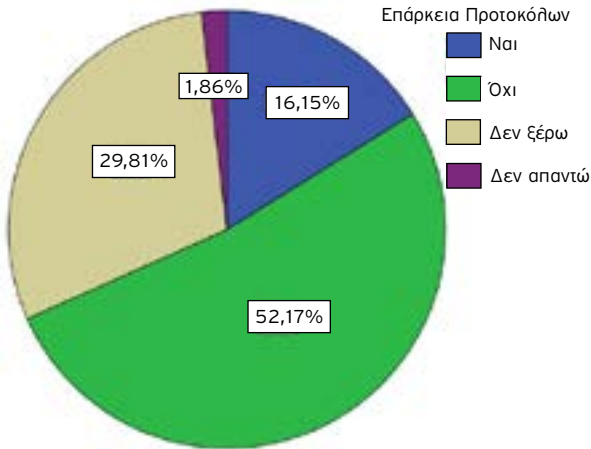
Ως επί το πλείστον ο ιατρός εργασίας ενημερώνει για τους εμβολιασμούς (54,5%) και σε μικρότερο βαθμό για την αποφυγή μυοσκελετικών (27,3%) και βιολογικών προβλημάτων (16,4%).

Τα αποτελέσματα ως προς το αίσθημα ασφαλείας κατά την εργασία των συμμετεχόντων παρουσιάζονται στο Σχ. 3.

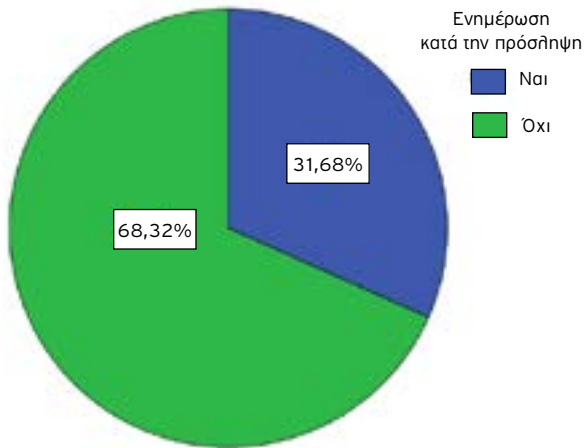
Σχήμα 3. Αίσθημα ασφαλείας εργαζομένων

Ως προς τα μέτρα που λαμβάνονται για την ασφάλεια, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Σχ. 4.

Σχήμα 4. Επάρκεια μέτρων ασφαλείας

Το 68,32% των ερωτηθέντων ενημερώθηκε κατά την πρόσληψη σε θέματα υγείας και ασφάλειας, κάτι που υποδεικνύει σημαντικά κενά στην λειτουργία των υπηρεσιών ασφαλείας, καθώς και ελλείψεις στην οργάνωση και τη λειτουργία των σχετικών πρωτοκόλλων.

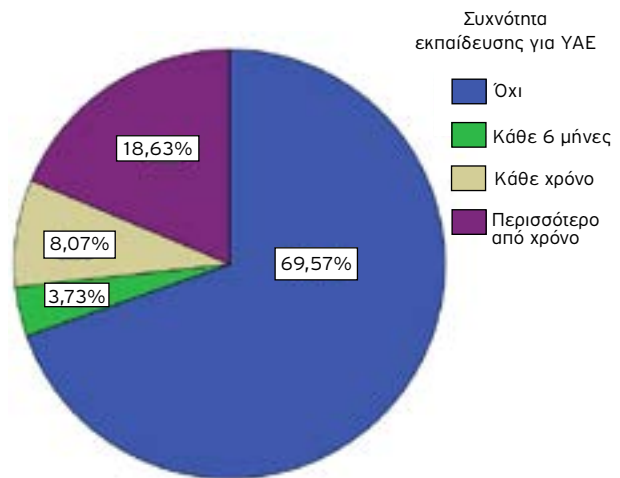
Σχήμα 5. Ενημέρωση για θέματα ΥΑΕ κατά την πρόσληψη

Η ενημέρωση, ως επί το πλείστον, έγινε από τεχνικό ασφαλείας σε ποσοστό 49,1% και κατά δεύτερο λόγο από εξωτερικό συνεργάτη, σε ποσοστό 25,5%. Σε σχετικά υψηλό ποσοστό, έγινε ενημέρωση από εκπαιδευμένο εργατή (18,2%). Η κύρια κατεύθυνση της ενημέρωσης αφορούσε στα ΜΑΠ (47,4%) και σε δεύτερο και τρίτο λόγο την σήμανση και τις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης (23,7% και 12,3% αντίστοιχα). Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι η ενημέρωση σχετικά με τις πρώτες βοήθειες αναφέρθηκε σε ποσοστό μόλις 0,9%. Ένα στοιχείο που απαιτεί άμεση ρύθμιση, καθώς οι πρώτες βοήθειες μπορούν να αποβούν σωτήριες στον χώρο εργασίας (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Θέματα ενημέρωσης κατά την πρόσληψη

Θέματα Ενημέρωσης	Ποσοστό
ΜΑΠ	47,4%
Σήμανση ασφαλείας	23,7%
Διαδικασίες ανάγκης	12,3%
Ασφάλεια συντήρησης μηχανημάτων	7,9%
Ασφάλεια συντήρησης σαρώθρων	7,9%
Πρώτες βοήθειες	0,9%

Σε μεγάλη πλειοψηφία (69,57%) το δείγμα αναφέρει ότι μετά τη πρόσληψή του δεν ακολούθησε ανανέωση στην εκπαίδευση στην υγεία και ασφάλεια.

Σχήμα 6. Συχνότητα εκπαίδευσης για ασφάλεια

Στην περίπτωση αυτή, θα περίμενε ίσως κανείς να βρει μια διαφοροποίηση μεταξύ των εργαζομένων που ανήκουν σε διάφορες ειδικότητες, καθώς κάποιες από αυτές έρχονται σε λιγότερο συχνή επαφή με τον κίνδυνο (π.χ. διευθυντικά στελέχη, εργαζόμενοι γραφείου κ.ά.) σε σχέση με τους υπολοίπους ή μεταξύ εργαζομένων σε μεγάλους δήμους (και συνεπώς με περισσότερους πόρους) και μικρότερους. Εντούτοις, η ανάλυση της διακύμανσης έδειξε ότι αυτό δεν συμβαίνει και ότι τα παραπάνω αποτελέσματα είναι ανεξάρτητα των χαρακτηριστικών του δείγματος. Αυτή η γενικότητα ίσως αποτελεί και το πιο επίφοβο συμπέρασμα σε αυτή τη περίπτωση.

Όλοι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν περί Μ.Α.Π., εντούτοις το 73,29% μόνο εξ αυτών έλαβε τέτοια από τον δήμο στον οποίο εργάζεται. Τα είδη Μ.Α.Π. που έλαβαν οι συμμετέχοντες συνοψίζονται στον Πίνακα 4. Η πλειοψηφία του δείγματος δεν έχει εξετάσει ποτέ κατά πόσο τα ΜΑΠ που παρέλαβε φέρουν ή όχι την ένδειξη CE (57,14%). Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, τα ΜΑΠ αντικαθίστανται με μικρές φθορές κατά τους περισσότερους (39,75%) ώστε να διατηρούνται πάντα σε καλή κατάσταση.

Πίνακας 3. Είδη Μ.Α.Π. που έλαβαν οι συμμετέχοντες

Μ.Α.Π.	Ποσοστό
Γάντια	24,60
Μάσκα	17,50
Κράνος	10,10
Φόρμα	14,00
Παπούτσια ασφαλείας	25,90
Ωτοασπίδες	3,20
Αδιάβροχο	4,80

Όσον αφορά στα Μηχανήματα Έργων (Μ.Ε.) είναι σημαντικό το γεγονός ότι φαίνεται να χρησιμοποιούνται αδειούχοι χειριστές για τον χειρισμό τους (53,42%). Τα ανυψωτικά μηχανήματα, ως επί το πλείστον, φέρουν πινακίδα με μέγιστο όριο ανυψωτικού φορτίου (19,25%). Εντούτοις, το ποσοστό που δηλώνει την υπερφόρτωση αυτών είναι υψηλό (10,58%). Η ίδια επικίνδυνη στάση αναφέρεται και στο κατά πόσο τηρούνται οι κανόνες ασφαλείας κατά τις εργασίες. Θετικά απάντησε το 18,63% και αρνητικά το 15,53%. Τέλος, όσον αφορά στα ανυψωτικά μηχανήματα, το 28,57% αναφέρει πρόληψη στην πιθανότητα επαφής με αγωγούς ηλεκτρικού ρεύματος. Τα οχήματα των εξεταζόμενων δήμων, υποβάλλονται σε τακτική συντήρηση και έλεγχο σε μεγάλο βαθμό (58,39%).

Τα απορριμματοφόρα των δήμων όπου εργάζονται οι συμμετέχοντες είναι σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα 4 μερικώς εξοπλισμένα όσον αφορά στα συστήματα ασφαλείας τους.

Πίνακας 4. Υπάρχουσες διατάξεις ασφαλείας στα απορριμματοφόρα των δήμων

Διάταξη Ασφαλείας	Ποσοστό
Χειρολίσθηρες	16,20%
Κατάλληλοι καθρέπτες	21,40%
Φωτεινή προειδοποίηση οπισθοπορείας	22,00%
Ηχητική προειδοποίηση οπισθοπορείας	19,40%
Κάμερα οπισθοπορείας	9,40%
Αισθητήρες στα σκαλοπάτια με κόφτη ταχύτητας	11,70%

Συμπεράσματα

Με βάση τη σχετική ανάλυση των απαντήσεων των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και στην αντιπαραβολή αυτών, τόσο με τα εκ του νόμου οριζόμενα μέτρα για την εξασφάλιση της υγείας και ασφαλείας στο χώρο εργασίας όσο και σε σχέση με τα στατιστικά στοιχεία από τον απολογισμό του Σ.ΕΠ.Ε., για το 2013 [7] και τα πιο πρόσφατα στοιχεία περί ατυχημάτων σε Ο.Τ.Α. [8] προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

1. Γενικά υπάρχει μια προσπάθεια ευθυγράμμισης της λειτουργίας των υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. με τις εκ των νόμων και οδηγιών της Ε.Ε. απορρέουσες υποχρεώσεις ως προς την υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας.

2. Εντούτοις, είναι φανερό ότι αυτή δεν επαρκεί. Τόσο από τα στοιχεία του Σ.ΕΠ.Ε. [7], όσο και από τα πιο πρόσφατα στοιχεία [8] παρουσιάζεται μια σημαντική ποσοτική αύξηση 15,3% των εργατικών ατυχημάτων. Το ίδιο είναι εμφανές από την ανάληψη των απαντήσεων στην πρωτογενή έρευνα.

3. Εν γένει ο κύριος λόγος είναι απλός. Οι υποχρεώσεις των δήμων δεν τηρούνται κατά το γράμμα του νόμου. Πιο συγκεκριμένα:

a. Η ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, λαμβάνει ως επί το πλείστον χώρα μόνο κατά την πρόσληψη, ενώ η ανανέωση αυτής είναι από μηδενική έως και σε τόσο μεγάλα χρονικά διαστήματα που να μην έχει νόημα.

b. Ο Τ.Α. και ο Ι.Ε., ενώ αναφέρεται ότι υπάρχουν στην πλειοψηφία των εξεταζόμενων δήμων, δεν επικοινωνούν σε σημαντικό βαθμό με τους εργαζομένους και όπως φαίνεται, δεν απασχολούνται με την ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα ασφαλείας και υγείας.

c. Οι τομείς στους οποίους γίνεται ενημέρωση/εκπαίδευση (όταν γίνεται) είναι ελάχιστοι και καλύπτουν μόνο τα βασικά. Ενδεικτικό είναι ότι μόλις το 0,9% αναφέρει ενημέρωση σε πρώτες βοήθειες.

d. Σημειώνεται σημαντική άγνοια για την ύπαρξη και τήρηση εγγράφων καταγραφής που ορίζονται από τη νομοθεσία. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε έλλειψη ενημέρωσης των εργαζομένων γι'αυτά και την υποχρεωτική τους ύπαρξης ή στην μη τήρησή τους από τον δήμο.

e. Είναι σαφές ότι μια σειρά από κανόνες και προδιαγραφές ασφαλείας δεν τηρούνται, ειδικά όσον αφορά στην λειτουργία των μηχανημάτων έργου και των ανυψωτικών μηχανημάτων. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε κάλλιστα να αποδοθεί στον ανθρώπινο παράγοντα (λάθος ή απροσεξία). Εντούτοις, τα σημαντικά ποσοστά αναφοράς του από τους συμμετέχοντες αποκλείουν μια τέτοια σύνδεση. Αντιθέτως, αποτελεί όπως φαίνεται, μια συνεχή παρέκκλιση, οφειλόμενη στην ελλιπή ευθυγράμμιση με το γράμμα του νόμου, όπως για παράδειγμα η προστασία των εργαζομένων αλλά και των πολιτών κατά τις εργασίες ανύψωσης.

4. Ένας άλλος λόγος είναι η έλλειψη της αντίστοιχης αντίληψης από τους ίδιους τους εργαζομένους. Όπως οι ίδιοι αναφέρουν δεν επικοινωνούν με τον Τ.Α. ή τον Ι.Ε., ενώ, παρά τις σχετικές ενδείξεις σε μηχανήματα, εκτελούν εργασίες υπερφορτώνοντάς τα ή εργασίες ανοιχτής φλόγας χωρίς επιβίβηση.

5. Δεν υφίστανται έτοιμα πρωτόκολλα για την αντιμετώπιση ειδικών καταστάσεων, τα οποία να ενεργοποιούνται άμεσα και κατά περίπτωση (όπως π.χ.

εργασία σε περίπτωση καύσωνα, πυρκαγιάς ή φυσικής καταστροφής). Αντίθετα, εκδίδονται κατά περίπτωση οδηγίες και σε ορισμένες περιπτώσεις μετά την έναρξη του φαινομένου. Συνεπώς, παρατηρείται και μια σοβαρή έλλειψη σχεδιασμού από πλευράς των δήμων.

Βιβλιογραφία

1. International Labour Office (ILO). (2005). Global estimates of fatal work related diseases and occupational accidents, World Bank Regions. International Labour Organisation, Geneva
2. Keng, L.K. (2004) A study of the factors influencing the implementation of occupational safety and health program for the construction firms in Penang. BEng Thesis, Universiti Teknologi Malaysia
3. NIOSH, OSHA, USCG, EPA, Occupational Safety and Health Guidance Manual for Hazardous Waste Site Activities, October 1985
4. Hughes, P. and Ferrett E. (2011). Introduction to Health and Safety in Construction: The Handbook for NEBOSH Construction Certificates. (4th Edition) Routledge, Taylor and Francis Group; New York.
5. Health and Safety Executive (HSE). (2004). Improving Health and Safety in the Construction Industry. London: The Stationery Office
6. Smallwood, J.J. (2008). The Role and Influence of Clients and Designers in Construction Health and Safety. First European Conference on Construction Health and Safety Coordination in the Construction Industry, Barcelona, 21-22 February
7. Υ.Π.Ε.Κ.Α.Π., Έκθεση Πεπραγμένων Σ.Ε.Π.Ε., 2013
8. ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικών Ατυχημάτων, 2015, <http://www.statistics.gr/statistics/-/publication/SHE03/>

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑ

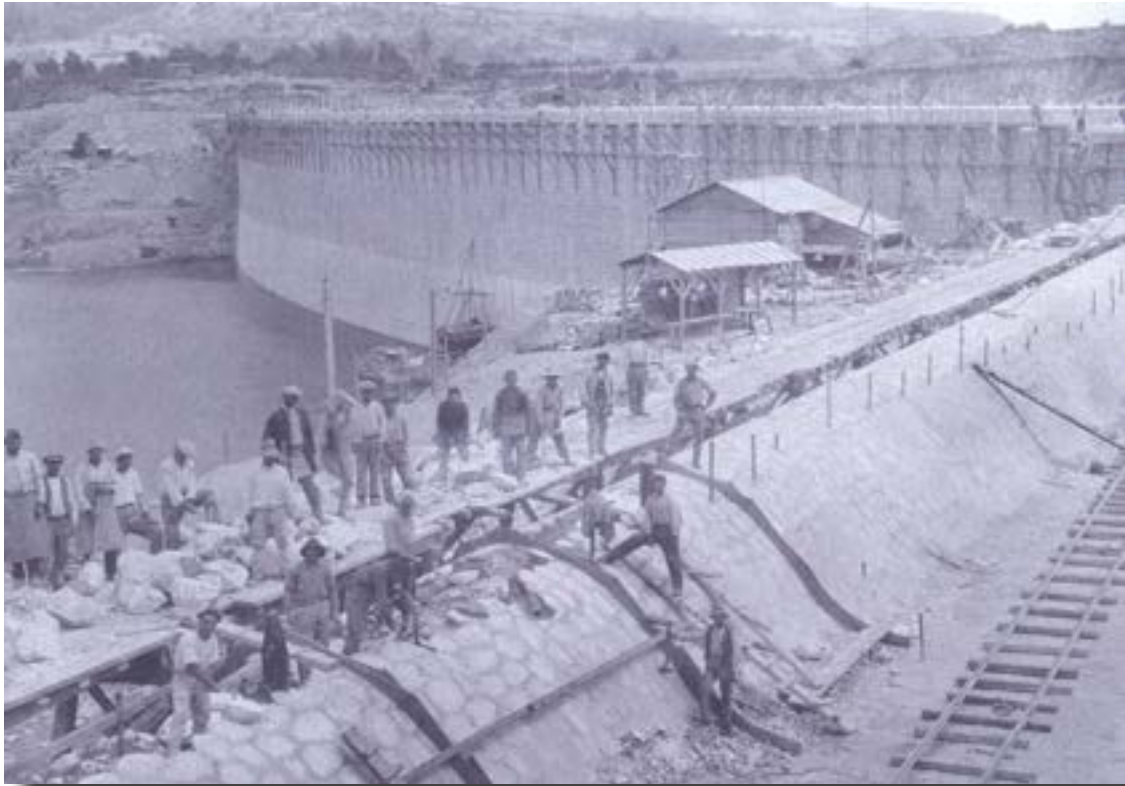
Επιμέλεια: Σπύρος Δονιάς

Τεχνολογική καινοτομία και Βενιζέλος

Απόσπασμα από το βιβλίο του Βασίλη Α. Μπογιατζή με τίτλο «Μετέωρος Μοντερνισμός - Τεχνολογία, Ιδεολογία της Επιστήμης και Πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου (1922 - 1940)», Εκδόσεις Ευρασία, Αθήνα 2012, σελ. 174-176.

Η τεχνολογική καινοτομία φαινόταν να προσεγγίζεται από τον Βενιζέλο με όρους μονοσήμαντης κοινωνικής προόδου, χωρίς ρητά τουλάχιστον να εκφέρεται προβληματισμός όσον αφορά ζητήματα που άπτονται του σχεδιασμού, της χρήσης γης, των παραγόντων οι οποίοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο την οικειοποιούνται και την εφαρμόζουν ή, αντιθέτως, την αναστέλλουν. Αυτό δεν σήμαινε ότι την προσλάμβανε στους κόλπους ενός αδιόφορου για αξίες, πολιτισμικά νοήματα και κοινωνικές συνθήκες, ουδέτερου σχήματος μέσωσιν - σκοπών απεναντίας, τη διασυνέδεε εξαρχής με επείγοντα πολιτικά αιτούμενα. Ο τεχνολογικός ενθουσιασμός του σχετιζόταν με την εμπιστοσύνη του στο φιλελεύθερο θεωρητικό παράδειγμα (και) στην τεχνολογική πρόοδο. Για τις αρνητικές συνέπειες της τεχνολογίας δεν ευθυνόταν η ίδια: η εξουσία όφειλε να παρέμβει στο κοινωνικό πεδίο και να ρυθμίσει τις παραμέτρους του τεχνολογικού ζητήματος. Ο Βενιζέλος, για παράδειγμα, επέκρινε την κρατική πολιτική απαγόρευσης εισαγωγής σιγαροποιμητικών μηχανών εξαιτίας των αντιδράσεων των εργατών, απαγόρευση που κατ' αυτόν αντέκειτο στον νόμο της προόδου. Πέρα, έτσι, από την καθυστέρηση, πίστευε, το κράτος επιβαρύνθηκε και οικονομικά, διότι αναγκάστη-

κε να καταβάλει αποζημίωση στους σιγαροποιούς -οι οποίοι στο μεταξύ είχαν αυξηθεί- όταν οι συνθήκες επέβαλαν την εισαγωγή τους. Αυτό το συμβάν, φρονούσε ο Βενιζέλος, έπρεπε να αποτελέσει παράδειγμα προς αποφυγή, καθώς κι άλλες κοινωνικές ομάδες -λ.χ. οι αμαξάδες- ζητούν αποζημίωση διότι τους θίγει η εισαγωγή της τεχνολογικής καινοτομίας: το αυτοκίνητο. Ο νόμος της προόδου είναι συντριπτικός και το κράτος, κατά την άποψή του, έπρεπε να εναρμονίζεται με αυτόν κι όχι να του στέκεται εμπόδιο. Η τεχνολογία δεν συνιστούσε απλώς παράγοντα κοινωνικής προόδου και οικονομικής ανάπτυξης-αποτελούσε επιπλέον, εφόσον βέβαια εντασσόταν στο θεωρούμενο ως κατάλληλο πλαίσιο, έρεισμα του κοινωνικού καθεστώτος, μορφή πρόληψης των κοινωνικών συγκρούσεων και εναρμόνισης των κοινωνικών αντιθέσεων, αποσυμπιέζοντας το κερηκτικό, άρα όχι μόνο δυνάμει επικίνδυνο, δυναμικό τους. Το «ορθό» πλαίσιο οριζόταν στον ίδιο λόγο, λ.χ., από τις συντεταγμένες τής πριν το '20 αγροτικής μεταρρύθμισης: σ' αυτή αποδιδόταν κοινωνικοπολιτική και εθνική -λόγω Μακεδονίας- διάσταση: λύση κοινωνικής δικαιοσύνης για τους αγρότες, πρόληψη και αποφυγή της μελλοντικής συμμαχίας τους με το προλεταριάτο

Εικόνα 1: Κατασκευή φράγματος Μαραθώνα, 1928 (Πηγή: Ο Κύκλος του Νερού στην Αττική Γη, ΕΥΔΑΠ)

Εικόνα 2: Ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας Ελ. Βενιζέλος στο φράγμα του Μαραθώνα, 1928 (Πηγή: Ο Κύκλος του Νερού στην Αττική Γη, ΕΥΔΑΠ)

των πόλεων, αποφυγή να «σειστούν» τα θεμέλια του κοινωνικού καθεστώτος. Σ' αυτά τα συμπραζόμενα η τεχνική λύση αποκτούσε πρόσθετη σημασία. Έτσι η νεοϊδρυθείσα στο υπουργείο Συγκοινωνιών Υπηρεσία Μελετών για υδραυλικά έργα και αποξηράνσεις, όπως και

για διαρρυθμίσεις της κοίτης ποταμών, χρεωνόταν με προσδοκίες για τα αναμενόμενα αποτελέσματα, παραγωγικά και κοινωνικά, που θα προέκυπταν από τη μελλοντική δράση της.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

Εκστρατεία για «Ασφαλείς και Υγιείς Χώρους Εργασίας» 2018 - 2019: Επικίνδυνες ουσίες

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU OSHA) διοργανώνει διετείς εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τους «Ασφαλείς και Υγιείς Χώρους Εργασίας». Για κάθε διετία επιλέγεται ένα θέμα, στο οποίο δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τον Οργανισμό. Το θέμα, για παράδειγμα, της διετίας 2016 - 2017 ήταν οι «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας για όλες τις ηλικίες». Το θέμα της επόμενης διετίας 2018 - 2019 θα είναι οι επικίνδυνες ουσίες στους χώρους εργασίας. Στόχοι όλων των εκστρατειών είναι η πρόληψη του σχετικού κινδύνου, η προώθηση της αξιολόγησης του κινδύνου στους χώρους εργασίας, η αύξηση της ενημέρωσης για τον κίνδυνο, η επισήμανση των ομάδων των εργαζομένων που εκτίθενται κατά προτεραιότητα στον κίνδυνο αυτόν και η αύξηση της γνώσης για το νομοθετικό πλαίσιο και τις πολιτικές εξελίξεις που αφορούν το

συγκεκριμένο θέμα. Ειδικά, στο πλαίσιο της επόμενης εκστρατείας θα δοθεί έμφαση στη διάδοση καλών πρακτικών για την εξάλειψη ή την υποκατάσταση στους χώρους εργασίας των επικίνδυνων ουσιών με άλλες λιγότερο επικίνδυνες, η εισαγωγή ιεραρχημένων και αποτελεσματικών μέσων πρόληψης του κινδύνου και η ενημέρωση για τον «Χάρτη Πορείας για τις Καρκινογόνες Ουσίες» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως πάντα, η εκστρατεία θα συνοδεύεται από ημερίδες αφιερωμένες στο θέμα σε όλες της χώρες της Ένωσης.

Περισσότερες πληροφορίες για την εκστρατεία 2018 - 2019: <https://osha.europa.eu/el/healthy-workplaces-campaigns/future-campaigns>

Οριακές Τιμές 2017 για βλαπτικούς παράγοντες του Γερμανικού Ινστιτούτου για την Προστασία της Εργασίας (IFA)

Εκδόθηκε πρόσφατα από το Γερμανικό Ινστιτούτο για την Προστασία της Εργασίας (IFA: Institut für Arbeitsschutz) η ετήσια αναφορά (Report 3 / 2017) που εμπεριέχει τις οριακές τιμές έκθεσης για μια σειρά χημικών, βιολογικών και φυσικών βλαπτικών παραγόντων στους χώρους εργασίας. Συγκεκριμένα, καλύπτονται οι κίνδυνοι από επικίνδυνες χημικές ουσίες, θόρυβο, ακτινοβολίες, δονήσεις, θερμικές καταπονήσεις, μηχανικές καταπονήσεις, ηλεκτρισμό κ.ά. Η πληρότητα του κειμένου και η εμπειρία που ενσωματώνει, το καθιστά απαραίτητο εργαλείο για την εκτίμηση των κινδύνων, όχι μόνον στη Γερμανία, αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη βιομηχανική χώρα.

Το πλήρες κείμενο της αναφοράς διατίθεται στην παρακάτω διεύθυνση:

<http://www.dguv.de/ifa/publikationen/reports-download/reports-2017/report-3-2017/index.jsp>

Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΛΕΞΙ...

Εργατικά ατυχήματα 2005-2015

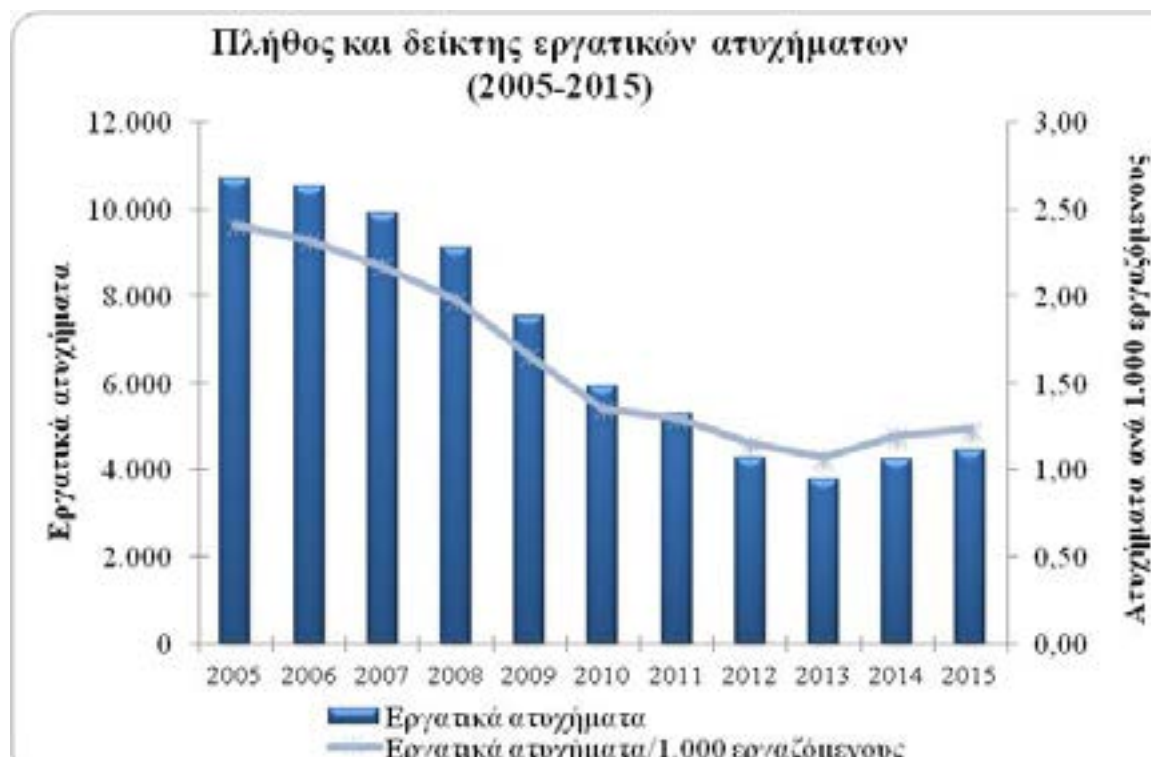
Εργατικά ατυχήματα, πλήθος, ανά 1.000 εργαζόμενους, ρυθμός μεταβολής (Ρ.Μ.), μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ.)

Έτος	Ατυχήματα	Ρ.Μ.	Μ.Ε.Ρ.Μ.	Ατυχήματα/1.000 εργαζόμενους	Ρ.Μ.	Μ.Ε.Ρ.Μ.
2005	10.684			2,40		
2006	10.489	-2%		2,32	-4%	
2007	9.900	-6%		2,17	-6%	
2008	9.113	-8%		1,98	-9%	
2009	7.527	-17%		1,65	-16%	
2010	5.925	-21%	-11%	1,35	-18%	-8%
2011	5.261	-11%		1,30	-4%	
2012	4.254	-19%		1,15	-11%	
2013	3.762	-12%		1,07	-7%	
2014	4.241	13%		1,20	12%	
2015	4.459	5%		1,23	3%	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επεξεργασία: Κέντρο Έρευνας ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Διαχρονική εξέλιξη πλήθους και δείκτη εργατικών ατυχημάτων (ανά 1.000 εργαζόμενους) κατά την περίοδο 2005-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επεξεργασία: Κέντρο Έρευνας ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Τουλάχιστον 20 θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα συνέβησαν μέσα στο καλοκαίρι

Ακολουθεί κατάλογος με θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα που συνέβησαν κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επισημαίνεται ότι οι πληροφορίες έχουν αντληθεί από δημοσιεύσεις στον τύπο, συνεπώς ο κατάλογος ενδέχεται να μην είναι πλήρης. Είναι επίσης δυνατόν οι πληροφορίες να μην είναι ακριβείς και να προκύψουν νέα στοιχεία μετά τη διερεύνηση των ατυχημάτων από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

- 1. 30/8/2017:** υπέκυψε στα τραύματά της μια 30χρονη εργαζόμενη - συμβασιούχος - παρατασιούχος στην Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου Πύργου που διακομίσθηκε στο νοσοκομείο μετά τον σοβαρό τραυματισμό της, στην περιοχή Συκιά στο Κατάκοβο Ηλείας. Η εργαζόμενη έπεσε ενώ βρισκόταν στο πίσω μέρος του απορριμματοφόρου, το οποίο έκανε κίνηση όπισθεν.
- 2. 28/8/2018:** 46χρονος υλοτόμος που εργαζόταν σε εργολαβική εταιρεία για λογαριασμό της «Ελληνικός Χρυσός», σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια υλοτομικών εργασιών στο Λάκκο Καρατζά στις Σκουριές Χαλκιδικής, όταν καταπλακώθηκε από οξιά.
- 3. 27/8/2017:** 45χρονος εργαζόμενος σε ιδιωτική εταιρεία στο εμπορικό λιμάνι του Πειραιά έχασε τις αισθήσεις του κατά τη διάρκεια της εργασίας του. Στο Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας όπου διακομίσθηκε, διαπιστώθηκε ο θάνατός του.
- 4. 26/8/2017:** 44χρονος συμβασιούχος εργαζόμενος στην υπηρεσία καθαριότητας στον δήμο Μαραθώνα έχασε νωρίς το πρωί τη ζωή του όταν ένα ΙΧ αυτοκίνητο έπεσε πάνω του, την ώρα που με συνάδελφό του φόρτωναν κάδο στο απορριμματοφόρο.
- 5. 25/8/2017:** θανατηφόρο εργατικό ατύχημα σημειώθηκε στις Κρινίδες Καβάλας όταν ένας χειριστής πρέσας (αντλίας σκυροδέματος) έχασε τη ζωή του από ηλεκτροπληξία, καθώς μέρος της πρέσας ήρθε σε επαφή με καλώδιο υψηλής τάσης της ΔΕΗ.
- 6. 19/8/2017:** θανατηφόρο εργατικό ατύχημα σημειώθηκε σε ορυχείο της ΔΕΗ (ΑΗΣ Καρδιάς), με θύμα 35χρονο εργαζόμενο, ο οποίος καταπλακώθηκε από το μηχάνημα κληρκ, το οποίο χειριζόταν.
- 7. 11/8/2017:** νεκρός ανασύρθηκε 47χρονος εργαζόμενος δύτες στις ιχθυοκαλλιέργειες του «Νηρέα» στην περιοχή της Λαγκάδας στη Χίο. Ο εργαζόμενος πραγματοποίησε υποθαλάσσιες εργασίες στις ιχθυοκαλλιέργειες, όταν έχασε τις αισθήσεις του. Παρά τις προσπάθειες των συναδέλφων του και αργότερα των δισσωστών του ΕΚΑΒ, δεν κατέστη δυνατόν να επανέλθει στη ζωή.
- 8. 13/8/2017:** 43χρονος εργαζόμενος έχασε τη ζωή του όταν καταπλακώθηκε από σάκου με ζωοτροφές σε κτηνοτροφική μονάδα των Σερρών κατά τη διάρκεια εργασιών μεταφοράς και τοποθέτησης των σάκων.
- 9. 8/8/2017:** 43χρονος εργαζόμενος έχασε τη ζωή του στην περιοχή Νήες Σούρπης της Μαγνησίας, σε ιχθυοτροφείο που λειτουργεί στην περιοχή, όταν καταπλακώθηκε από το κληρκ που οδηγούσε σε χωματόδρομο, κοντά στις εγκαταστάσεις του ιχθυοτροφείου.
- 10. 8/8/2017:** νεκρός έπεσε τα ξημερώματα 42χρονος εργαζόμενος στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας. Ο εργαζόμενος, υπάλληλος της εταιρείας υπηρεσιών εδάφους «Swissport», ένωσε δυσφορία κατά τη βάρδιά του και έχασε τις αισθήσεις του. Διακομίσθηκε με το ΕΚΑΒ στο νοσοκομείο του νησιού, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του.
- 11. 7/8/2017:** ένας εργαζόμενος έχασε τη ζωή του στην άσφαλτο, όταν το φορτηγό που οδηγούσε συγκρούστηκε με νταλίκια, στην Εθνική οδό Αθηνών - Λαμίας, στο ύψος της Μαλακάσας. Ο οδηγός ήταν εργαζόμενος στις πτηνοτροφικές επιχειρήσεις «ΣΚΑΛΕΖΑ», «ΜΑΖΑΡΑΚΙ», «ΚΕΛΑΪΔΙΤΗΣ ΕΠΕ» (πρώην «ΒΟΚΤΑΣ»).
- 12. 1/8/2017:** τρεις νεκροί και ένας τραυματίας είναι ο απολογισμός του θανατηφόρου εργατικού ατυχήματος που σημειώθηκε στη Σκάλα Λακωνίας κατά τη διάρκεια εργασιών αποφράξεων και συντήρησης αποχετευτικών δικτύων των Δημοτικών Κοινοτήτων Σκάλας και Βλαχιώτη, που είχε αναλάβει ιδιώτης εργολάβος.
- 13. 13/7/2017:** κατέληξε στις 17 Ιουλίου ο 33χρονος δόκιμος ανθυποπυραγός που νοσηλεύοταν στο 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας. Ο πυροσβέστης νοσηλεύοταν από τις 13 Ιουλίου, μετά τον τραυματισμό του, μαζί με άλλους τρεις πυροσβέστες, στην πυρκαγιά των Αγίων Αποστόλων Ζευγολατιού Κορινθίας.
- 14. 10/7/2017:** τον θάνατο βρήκε ένας 23χρονος διανομέας σε κατάσταση καφέ, σε εργατικό ατύχημα στην περιοχή του Γαλατσίου, όταν το μηχανάκι που οδηγούσε συγκρούστηκε με αυτοκίνητο.
- 15. 2/7/2017:** τραυματίστηκε σοβαρά και στις 8 Ιουλίου εξέπνευσε στο νοσοκομείο 44χρονος συμβασιούχος στην καθαριότητα του δήμου Θεσσαλονίκης, που καταπλακώθηκε από κοντέινερ στο ΧΥΤΑ Μαυροράχης.
- 16. 30/6/2017:** μια 62χρονη εργαζόμενη στην καθαριότητα του δήμου Ζωγράφου ξεψύχησε όταν ανέλαβε εργασία για τρίτη φορά μέσα σε 33 ώρες σε συνθήκες αφόρητης ζέστης.
- 17. 13/6/2017:** 40χρονος υδραυλικός στον Παλαμά Καρδίτσας έχασε τη ζωή του, ύστερα από την πτώση

που είχε από σκεπή κατοικίας όπου είχε πάει για να εγκαταστήσει ηλιακό θερμοσίφωνα.

- 18. 10/6/2017:** θανατηφόρο εργατικό ατύχημα 21χρονου οικοδόμου στο κλειστό γυμναστήριο του Δήμου Σαλαμίνας. Ο εργαζόμενος έπεσε από τη σκεπή στη διάρκεια εργασιών στο γυμναστήριο.

Τα εργατικά ατυχήματα, ιδιαίτερα τα θανατηφόρα, αναδεικνύουν με τραγικό τρόπο την αναγκαιότητα να ληφθούν όλα τα μέτρα πρόληψης των κινδύνων για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων (ΥΑΕ). Η υπάρχουσα νομοθεσία υποχρεώνει τους εργοδότες να διασφαλίσουν την ΥΑΕ, επιβάλλοντας σειρά τεχνικών και οργανωτικών μέτρων γι' αυτόν τον σκοπό. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να υπάρχει γραπτή μελέτη εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου για κάθε χώρο εργασίας, ανάλογα με τη φύση των κινδύνων και τους εργαζόμενους που εμπλέκονται, ενώ θα πρέπει με βάση τους κινδύνους που θα εκτιμηθούν και τα μέτρα που θα προβλεφθούν στη μελέτη αυτή, να πραγματοποιηθεί κατάλληλη εκπαίδευση των εργαζομένων.

Οι εργαζόμενοι μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες πρόληψης και αντιμετώπισης του επαγγελματικού κινδύνου. Η συμμετοχή μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω των εκπρόσωπων υγείας και ασφάλειας και των σωματείων τους. Υπενθυμίζεται ότι η νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα στους εργαζόμενους να εκλέξουν Επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας (ΕΥΑΕ) όταν στην επιχείρηση εργάζονται περισσότεροι από 50 εργαζόμενοι. Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να επιλέξουν 1 ή 2 Αντιπροσώπους Υγείας και Ασφάλειας, για επιχειρήσεις με λιγότερους ή περισσότερους από 20 εργαζόμενους, αντίστοιχα.

Πληροφορίες για τη νομοθεσία, καθώς και σχετικές εκδόσεις και άλλο πληροφοριακό υλικό για διάφορους κλάδους και θέματα υγείας και ασφάλειας, είναι προσβάσιμες από την ιστοσελίδα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. (www.elinyae.gr).

Θαλάσσια ρύπανση από βύθιση δεξαμενόπλοιου

Στις 10/9/2017 βυθίστηκε το δεξαμενόπλοιο «ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ II» ΝΠ 11763 στη θαλάσσια περιοχή νότια-νοτιοδυτικά της ν. Αταλάντης. Το ατύχημα αυτό είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση θαλάσσιας ρύπανσης στην περιοχή.

Η διαδικασία αντιμετώπισης από τις αρμόδιες αρχές περιλάμβανε εργασίες στεγανοποίησης του ναυαγίου, διαδικασία απάντησης του φορτίου του πλοίου και εργασίες απορρύπανσης της πληγείσας περιοχής.

Με αφορμή το συγκεκριμένο ατύχημα επισημαίνεται η σημασία της τήρησης όλων των σχετικών κανονισμών και της νομοθεσίας για την πρόληψη τέτοιου είδους ατυχημάτων, που μπορεί να έχουν τεράστιες επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και ασφάλεια και στο περιβάλλον. Η τήρηση αυτών των κανόνων θα πρέπει να γίνεται και σε συνδυασμό με την τήρηση όλων των κανόνων για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στα πλοία (πληροφορίες για τη νομοθεσία υπάρχουν στην ιστοσελίδα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.: www.elinyae.gr). Η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου και γενικότερα η προσπάθεια εφαρμογής των αρχών της εγγενούς ασφάλειας, δηλ. της πρόληψης των κινδύνων στην πηγή τους, είναι απαραίτητος όρος και για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και ασφάλειας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Ακολουθούν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με το τι προβλέπει το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης, σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών θαλάσσιας ρύπανσης. Οι πληροφορίες έχουν αντληθεί από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (www.yen.gr).

Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης

Το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης καθορίζει ότι αρμόδιος φορέας για την αντιμετώπιση της ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών από πετρέλαιο και άλλες ρυπαντικές ουσίες είναι η αρμόδια Διεύθυνση Προστασίας

Πηγή: <http://www.newsit.gr/ellada/saronikos-neametra-kai-syggrotisi-syntonistikou-organou-gia-tin-rypansi/2221119/>

Θαλασσιού Περιβάλλοντος (ΔΙ.Π.ΘΑ.Π) του Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, η οποία στελεχώνεται από στελέχη Λιμενικού Σώματος. Σε μικρά περιστατικά, η καταπολέμηση συντονίζεται από την τοπική Λιμενική Αρχή.

Περιφερειακοί Σταθμοί Καταπολέμησης Ρύπανσης (ΠΣΚΡ) έχουν ιδρυθεί στα παρακάτω λιμάνια της Χώρας: Πειραιά, Σύρο, Πάτρα, Νεάπολη Βοιών, Ελευσίνα, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Πύλο, Καβάλα, Ίσθμια, Χανιά, Αλεξανδρούπολη, Λήμνο, Χίο, Ρόδο, Πρέβεζα, Ζάκυνθο, Κέρκυρα, Ηγουμενίτσα, Ηράκλειο, Μυτιλήνη, Λαύριο, Θήρα και Σάμο. Η ΔΙ.Π.ΘΑ.Π αναλαμβάνει τον έλεγχο σε σοβαρότερα περιστατικά και αποστέλλει επι-

πρόσθετα μέσα και υλικά, ώστε να υποβοηθηθούν στο έργο τους οι τοπικές Αρχές της περιοχής του συμβάντος. Η Λιμενική Αρχή μπορεί επίσης να χρησιμοποιεί και να συντονίζει μέσα και υλικά που ανήκουν σε εγκαταστάσεις ξηράς, σε πλοία ή σε ιδιωτικές εταιρείες καταπολέμησης ρύπανσης.

Σε περιπτώσεις πετρελαιοκηλίδων που προκαλούνται από άγνωστο υπαίτιο, οι εργασίες απορρύπανσης της θάλασσας αναλαμβάνονται από τις Λιμενικές Αρχές, ενώ ο καθαρισμός της ακτογραμμής πραγματοποιείται από την Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης (National Contingency Plan: NCP) καλύπτει το σύνολο της επικράτειας, ενώ το Τοπικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης (Local Contingency Plan: LCP) αναφέρεται στον συγκεκριμένο γεωγραφικό τομέα χωρικής αρμοδιότητας της Λιμενικής Αρχής.

Το εθνικό σύστημα ετοιμότητας καθορίζει ως Εθνικό Συντονιστή το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (Ε.Κ.Σ.Ε.Δ.), καθώς και το Κέντρο Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΠΙΧ) του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ σε συνεργασία με τη ΔΙ.Π.Θ.Α.Π. και προβλέπει την κλιμάκωση των ενεργειών αντιμετώπισης ανάλογα με τη βαρύτητα του κάθε περιστατικού ρύπανσης.

Καταπολέμηση ρύπανσης

Σύμφωνα με το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, η απόφαση για τη μέθοδο που θα επιλεγεί για την καταπολέμηση μιας πετρελαιοκηλίδας, εξαρτάται από συγκεκριμένους **παράγοντες** όπως:

- Την ποιότητα και το είδος της ρυπογόνου ουσίας.
- Την απόσταση από τις ακτές και τον κίνδυνο προσβολής ευαίσθητων περιοχών.
- Τις επικρατούσες και αναμενόμενες καιρικές συνθήκες.
- Τη διαθεσιμότητα εξοπλισμού καταπολέμησης.
- Τον χρόνο εντοπισμού της ρύπανσης.

Οι κύριες **μέθοδοι καταπολέμησης της ρύπανσης** είναι:

- Ο εγκλωβισμός της κηλίδας, με πλωτά φράγματα και η περισυλλογή του πετρελαίου με μηχανικά μέσα.
- Η τοποθέτηση πλωτών φραγμάτων για την αποτροπή προσβολής ευαίσθητων θαλάσσιων περιοχών και ακτών.

- Η χρήση χημικών διασκορπιστικών ουσιών (ΧΔΟ).
- Η μηχανική διασπορά της κηλίδας, σε περιπτώσεις που δεν απαιτείται καταπολέμηση.
- Η φυσική αυτοδιάλυση της κηλίδας, σε περιπτώσεις που δεν απαιτείται επέμβαση.
- Ο καθαρισμός της ρυπανθείσας ακτογραμμής με διάφορα μηχανικά ή χειρωνακτικά μέσα.

Το **Ελληνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης** καθορίζει ότι η μηχανική ανάκτηση πετρελαίου είναι η πρωταρχική μέθοδος αντιμετώπισης σε παράκτιες περιοχές. Η χρήση ΧΔΟ επιτρέπεται μόνο στην ανοιχτή θάλασσα εκτός περικόλλιστων και ευαίσθητων θαλάσσιων περιοχών, όταν η μηχανική ανάκτηση πετρελαίου είναι αδύνατη λόγω των επικρατούσων καιρικών συνθηκών. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο προϊόντα εγκεκριμένα από το Γενικό Χημείο του Κράτους και Εθνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών. Τα στερεοποιημένα πετρελαιοειδή και τα επιπλέοντα απορρίμματα διατίθενται σε εγκεκριμένους χερσαίους χώρους.

Αμέσως μόλις εντοπισθεί ρύπανση με πετρέλαιο στις ελληνικές θάλασσες και ακτές:

1. Κινητοποιούνται από τη Λιμενική αρχή, σε συνεργασία με την ΔΙ.Π.Θ.Α.Π ή/και το ΕΚΣΕΔ, καθώς και το Κέντρο Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΠΙΧ), τα κατάλληλα μέσα επιτήρησης για τη συλλογή πληροφοριών και την αξιολόγηση της κατάστασης.

2. Ανάλογα με τη σοβαρότητα του περιστατικού ο Τοπικός Συντονιστής (Λιμενάρχης) ενεργοποιεί το Τοπικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Ρύπανσης.

3. Αν το περιστατικό είναι σοβαρό, ο Τοπικός Συντονιστής μπορεί να χρησιμοποιήσει το προσωπικό και τον εξοπλισμό που ανήκουν σε εταιρείες πετρελαιοειδών και ιδιωτικές εταιρείες απορρύπανσης.

4. Σε ιδιαίτερα σοβαρά περιστατικά, ο Τοπικός Συντονιστής μπορεί να ζητήσει από τη ΔΙ.Π.Θ.Α.Π την αποστολή ενισχύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό, ενώ η σχεδίαση και ο συντονισμός των εργασιών καταπολέμησης σ' αυτές τις περιπτώσεις αναλαμβάνεται από τον Εθνικό Συντονιστή (ΔΙ.Π.Θ.Α.Π) με Κλιμάκιο που αποστέλλεται στην περιοχή.

5. Σε εξαιρετικά σοβαρά περιστατικά, ο Εθνικός Συντονιστής μπορεί να ζητήσει βοήθεια σε μέσα και εξοπλισμό από άλλες μεσογειακές ή ευρωπαϊκές χώρες μέσω του Περιφερειακού Κέντρου Καταπολέμησης της Ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης (REMPEC) ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥ).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Επιμέλεια: Αφροδίτη Δαΐκου

Νόμος 4488/2017 (ΦΕΚ 137/Α`/13.9.2017): Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις. (Στο νόμο αυτό περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων

διεθνείς διατάξεις που αφορούν τα παρακάτω θέματα: Μέρος Β Τροποποιήσεις του ν. 3996/2011 που αφορούν στη διενέργεια ελέγχου από τις Επιθεωρήσεις Εργασίας και τις κυρώσεις που επιβάλλονται, άρθρο 37-Ηλεκτρονική αναγγελία απασχολούμενου προσωπικού επί

εκτέλεσης οικοδομικής εργασίας ή τεχνικού έργου, άρθρο 39-Αποκλεισμός από δημόσιες συμβάσεις και χρηματοδοτήσεις λόγω παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας, άρθρο 41- Αντίγραφο κατάστασης προσωπικού σε εργαζόμενους που απασχολούνται εκτός έδρας, άρθρο 44- Παρένθητη μητρότητα, άρθρο 45- Ειδική γονική άδεια σοβαρών νοσημάτων παιδιών, άρθρο 46- Ειδική προστασία μητέρας λόγω υιοθεσίας και παρένθητης μητρότητας, Μέρος Δ-Κατευθυντήριες - Οργανωτικές διατάξεις υλοποίησης της σύμβασης των ηνωμένων εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, άρθρο 119-Προσθήκη άρθρου 9Α στο ν. 3850/2010 (84/Α) σχετικό με τη δημιουργία ηλεκτρονικών βάσεων καταχώρισης δεδομένων τεχνικών ασφαλείας και ιατρών εργασίας στο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα του ΣΕΠΕ).

Νόμος 4485/2017 (ΦΕΚ 114/Α`/4.8.2017): Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις. (Στο νόμο αυτό περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων διατάξεις που αφορούν τα παρακάτω θέματα: άρθρο 70§5-Αναρρωτική άδεια εκπαιδευτικών που πάσχουν από δυσίατα νοσήματα, άρθρο 105§2-Αντικατάσταση του άρθρου 112§1 του ν. 4314/2014 (Α` 265), άρθρο 109- Βιβλίο ημερησίων δελτίων απασχολούμενου προσωπικού σε αγροτικές εργασίες και αλιεία, άρθρο 111-Τροποποίηση του άρθρου 9 του ν. 3996/2011: Σύσταση Υπηρεσίας Ειδικών Επιθεωρητών Εργασίας και άρθρο 113-Παράταση προθεσμίας άσκησης καθηκόντων ιατρού εργασίας).

Προεδρικό Διάταγμα 91/2017 (ΦΕΚ 130/Α`/1.9.2017): Νομοθετικό, ρυθμιστικό και οργανωτικό πλαίσιο για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση αναλωθέντων καυσίμων και ραδιενεργών αποβλήτων και τροποποίηση του π.δ. 122/2013.

Υπουργική Απόφαση 2242.7-2.1/62967/2017/2017 (ΦΕΚ 3220/Β`/14.9.2017): Τροποποίηση - Συμπλήρωση του Κανονισμού για την εφαρμογή απαιτήσεων της Σύμβασης Ναυτικής Εργασίας, 2006 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Υπουργική Απόφαση 2133.2/64217/2017/2017 (ΦΕΚ 3212/Β`/13.9.2017) Έγκριση του Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Ίου με αριθμό 5 «Τεχνικά χαρακτηριστικά λαντμών λιμένα Ίου».

Υπουργική Απόφαση 50440/1080/Φ2/2017 (ΦΕΚ 3188/Β`/12.9.2017): Τροποποίηση της αριθμ. Δ13ε/1764/29.1.2007 (Β`189) απόφασης (διόρθωση σφάλματος Β` 619/2007) «α) Καθορισμός υποβολής δικαιολογητικών όσων στερήθηκαν την κατοχή Μηχανημάτων Έργου πριν την 1.1.1993, β) Συγκρότηση Επιτροπής για την εξέταση και εκδίκαση των παραπάνω δικαιολογητικών, γ) Παράταση της προθεσμίας της παραπάνω διαδικασίας μέχρι 2.12.2007», όπως ισχύει.

Υπουργική Απόφαση Γ8/28127/3468/2017 (ΦΕΚ 3047/Β`/5.9.2017): Αποδοχή της Συμφωνίας για τις διεθνείς μεταφορές ευπαθών τροφίμων και για τον ειδικό εξοπλισμό που θα χρησιμοποιείται γι' αυτές τις μεταφορές (ΑΤΡ) όπως υπογράφηκε στη Γενεύη την 1η Σεπτεμβρίου 1970 και των τροποποιήσεων της που τέθηκαν σε ισχύ από την 19η Δεκεμβρίου

2016 καθώς και κωδικοποίηση των κοινών υπουργικών αποφάσεων 50786/3319 (ΦΕΚ 2418/Β`/2014) και Γ8/443/60/2014 (ΦΕΚ 70/Β`/2015).

Υπουργική Απόφαση ΔΝΣα/37269/ΦΝ429.1/2017 (ΦΕΚ 2984/Β`/30.8.2017) Έγκριση του Κανονισμού Επεμβάσεων (ΚΑΝ.ΕΠΕ.) σε κτίρια από οπλισμένο σκυρόδεμα (2η Αναθεώρηση).

Υπουργική Απόφαση 91354/2017 (ΦΕΚ 2983/Β`/30.7.2017): Κωδικοποίηση Κανόνων Διακίνησης και Εμπορίας Προϊόντων και Παροχής Υπηρεσιών (Κανόνες ΔΙ.Ε.Π.Π.Υ.).

Υπουργική Απόφαση οικ. 39804/2812/2017 (ΦΕΚ 2918/Β`/24.8.2017): Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2014/47/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Απριλίου 2014 σχετικά με την τεχνική οδική επιθεώρηση της καλής τεχνικής κατάστασης των οχημάτων επαγγελματικής χρήσεως που κυκλοφορούν στην Ένωση και την κατάργηση της Οδηγίας 2000/30/ΕΚ.

Υπουργική Απόφαση Γ5/22039/2825/2017 (ΦΕΚ 2915/Β`/24.8.2017): Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/68/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις εσωτερικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων, όπως τα παραρτήματά της προσαρμόστηκαν στην επιστημονική και τεχνική πρόοδο με τις Οδηγίες 61/2010/ΕΕ, 2012/45/ΕΕ, 2014/103/ΕΕ και (ΕΕ) 2016/2309 της Επιτροπής.

Υπουργική Απόφαση οικ. 33947/2065/2017 (ΦΕΚ 2826/Β`/11.8.2017): Ειδικά θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των διαδικασιών ελέγχου, του τύπου και του περιεχομένου των εντύπων και οδηγιών ενημέρωσης του ΣΕΠΕ και της Διεύθυνσης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία για τις Φορτοεκφορτωτικές Εργασίες.

Υπουργική Απόφαση Φ450/23935/860/2017 (ΦΕΚ 2732/Β`/4.8.2017): Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. Φ450/23759/1220/24.5.2016 (Β` 1740) απόφασης της Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων με θέμα «Εξαιρέσεις από τα άρθρα 5 έως 9 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 561/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, μεταφορών που διενεργούνται με συγκεκριμένα οχήματα.

Υπουργική Απόφαση οικ. 49372/3352/2017 (ΦΕΚ 2726/Β`/4.8.2017): Περιοδικός τεχνικός έλεγχος μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκούμενων τους σε συμμόρφωση με την οδηγία 2014/45/ΕΚ και κατάργηση της οδηγίας 2009/40/ΕΚ.

Υπουργική Απόφαση Οικ.85035/ΔΤΒΝ1474/Τμ.Δ/Φ.14.1/2017 (ΦΕΚ 2707/Β`/1.8.2017): Τροποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης αριθμ. 3329/15.2.1989 (ΦΕΚ 132/Β`/21.2.1989) «Κανονισμοί για την παραγωγή, αποθήκευση και διάθεση σε κατανάλωση εκρηκτικών υλών».

Υπουργική Απόφαση οικ. 26330/1329/2017 (ΦΕΚ 2660/Β`/31.7.2017): Τροποποίηση των διατάξεων του π.δ. 77/1998 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 96/53/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τον καθορισμό,

για ορισμένα οδικά οχήματα που κυκλοφορούν στην Κοινότητα, των μέγιστων επιτρεπόμενων διαστάσεων στις εθνικές και διεθνείς μεταφορές και των μέγιστων επιτρεπόμενων βαρών στις διεθνείς μεταφορές» (ΦΕΚ 71/Α/07.04.1998) σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2015/719/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2015 που τροποποιεί την οδηγία 96/53/ΕΚ.

Υπουργική Απόφαση Γ456/οικ.52285/2953/17/2017 (ΦΕΚ 2630/Β`/27.7.2017): Τροποποίηση της απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με αριθμ. πρωτ. Γ456/οικ. 8061/487/17 «Υποχρέωση εφοδιασμού των Φ.Δ.Χ. αυτοκινήτων και των ειδικών τουριστικών λεωφορείων Δ.Χ. με ηλεκτρονικά αναγνώσιμο σήμα (ΗΑΣ) καθώς και καθορισμός του τύπου, του περιεχομένου, της διαδικασίας, των όρων, των προϋποθέσεων και των φορέων χορήγησης του» (/476/Β/17.02.2017).

Υπουργική Απόφαση οικ. 32969/2017 (ΦΕΚ 2537/Β`/21.7.2017): Παράταση προθεσμίας υπαγωγής στο ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 174/Α) και τροποποίηση της αριθμ. 2254/30.9.2013 απόφασης Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών για την υπαγωγή στο άρθρο 24 του ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 174/Α)» (ΦΕΚ 2184/Β), όπως ισχύει.

Υπουργική Απόφαση 2263.1-14/51497/ 2017/2017 (ΦΕΚ 2486/Β`/19.7.2017): Καθιέρωση Τύπου Διεθνούς Πιστοποιητικού Διαχείρισης Έρματος των υπόχρεων πλοίων.

Υπουργική Απόφαση 2263.1-14/51497/ 2017/2017 (ΦΕΚ 2434/Β`/17.7.2017): Καθιέρωση Τύπου Διεθνούς Πιστοποιητικού Διαχείρισης Έρματος των υπόχρεων πλοίων.

Υπουργική Απόφαση 2263.1-14/51491/2017/2017 (ΦΕΚ 2434/Β`/17.7.2017): Καθιέρωση τύπου Βιβλίου Έρματος υπόχρεων πλοίων.

Υπουργική Απόφαση 2133.1/49641/2017/2017 (ΦΕΚ 2412/Β`/14.7.2017): Έγκριση του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 66 «Αντικατάσταση διατάξεων του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 38».

Υπουργική Απόφαση ΔΕΠΕΑ/οικ.178581/2017 (ΦΕΚ 2367/Β`/12.7.2017): Έγκριση Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων.

Υπουργική Απόφαση 75812-06/07/2017/2017 (ΦΕΚ 2332/Β`/7.7.2017): Ορισμός περιοχών στις οποίες επιτρέπεται η λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων τις Κυριακές, κατ' εφαρμογή της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 16 του ν. 4177/2013.

Υπουργική Απόφαση 2133.1/47975/2017/2017 (ΦΕΚ 2248/Β`/30.6.2017): Έγκριση του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 65 «Αντικατάσταση διάταξης του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 50».

ΦΕΚ 2182/Β`/27.6.2017 Αναπροσαρμογή του κατώτερου ορίου του προστίμου του άρθρου 46, παρ. 3, περίπτωση β, του ν. 4310/2014 (258/Α).

Υπουργική Απόφαση 2133.2/41190/2017/2017 (ΦΕΚ 2094/Β`/19.6.2017): Έγκριση του Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Μυκόνου με αριθμ. 40 «Τροποποίηση διατάξεων Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Μυκόνου αριθμ. 39 «Φορτοεκφόρτωση αδρανών υλικών και συσκευασμένων φορτίων, που μεταφέρονται με Φ/Γ πλοία στους λιμένες Μυκόνου».

Υπουργική Απόφαση 2133.2/42265/2017/2017 (ΦΕΚ 2048/Β`/14.6.2017): Έγκριση του Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Χίου αριθμ. 43 «Συμπλήρωση διατάξεων του Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Χίου υπ' αριθμ. 1 (Β'332/1979)».

Υπουργική Απόφαση οικ. 27002/2017 (ΦΕΚ 1977/Β`/7.6.2017): Παράταση προθεσμίας υπαγωγής στο ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 174/Α) και τροποποίηση της αριθμ. 2254/30.9.2013 απόφασης Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών για την υπαγωγή στο άρθρο 24 του ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 174/Α)» (ΦΕΚ 2184/Β), όπως ισχύει.

Υπουργική Απόφαση 27022/2017 (ΦΕΚ 1976/Β`/7.6.2017): Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Ειδικών Χωρικών Σχεδίων (Ε.Χ.Σ) του ν. 4447/2016 (ΦΕΚ 241/Α).

Υπουργική Απόφαση 27016/2017 (ΦΕΚ 1975/Β`/7.6.2017): Τεχνικές προδιαγραφές μελετών Τοπικών Χωρικών Σχεδίων (Τ.Χ.Σ) του ν. 4447/2016 (ΦΕΚ 241/Α).

Υπουργική Απόφαση ΔΝΣγ/οικ.38108/ΦΝ466/2017 (ΦΕΚ 1956/Β`/7.6.2017): Περιεχόμενο του Μητρώου Έργου.

Υπουργική Απόφαση 2133.1/36796/2017/2017 (ΦΕΚ 1936/Β`/2.6.2017): Έγκριση του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 64 «Συμπλήρωση διάταξης του Γενικού Κανονισμού Λιμένων αριθμ. 01».

Προεδρικό Διάταγμα 72/2017 (ΦΕΚ 104/Α`/26.7.2017): Τροποποίηση του Κεφαλαίου Δ' του π.δ. 210/1992 «Κωδικοποίηση διατάξεων προεδρικών διαταγμάτων του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος» (Α' 99)».

Νόμος 4479/2017 (ΦΕΚ 94/Α`/29.6.2017): Τροποποιήσεις του ν. 2725/1999 (121/Α) και άλλες διατάξεις.

Υπουργική Απόφαση 62/2017 (ΦΕΚ 90/Α`/22.6.2017): Κύρωση των τροποποιήσεων της Διεθνούς Σύμβασης περί Γραμμών Φορτώσεως, 1966, σύμφωνα με την απόφαση Α.972(24)/1-12-2005 της Συνέλευσης του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ).

Υπουργική Απόφαση 63/2017 (ΦΕΚ 90/Α`/22.6.2017): Κύρωση των τροποποιήσεων του Πρω-

τοκόλλου του 1988 στη Διεθνή Σύμβαση για την ασφάλεια της ζωής στη θάλασσα, ως αυτές υιοθετήθηκαν την 5η Ιουνίου 2009 με την απόφαση MSC 283 (86) της Επιτροπής Ναυτικής Ασφάλειας του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ).

Υπουργική Απόφαση 64/2017 (ΦΕΚ 90/Α`/22.6.2017): Κύρωση των τροποποιήσεων του Πρωτοκόλλου του 1978 στη Διεθνή Σύμβαση για την ασφάλεια της ζωής στη θάλασσα, ως αυτές υιοθετήθηκαν την 30ή Νοεμβρίου 2012 με την απόφαση MSC 343 (91) της Επιτροπής Ναυτικής Ασφάλειας του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ).

Προεδρικό Διάταγμα 51/2017 (ΦΕΚ 82/Β`/9.6.2017): Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ L 354, σ. 132) «για την τροποποίηση της οδηγίας 2005/36/ΕΚ σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (ΕΕ L 255, σ. 22) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς («κανονισμός ΙΜΙ», ΕΕ L 316, σ. 1)» και τροποποίηση του π.δ. 38/2010 (Α` 78).

Εγκύκλιος 35958/666/31.7.2017 Εκ περιτροπής εργασία.

Εγκύκλιος Γ16/ΓΠ.οικ.57120/24.7.2017 Παρακολούθηση λειτουργίας κολυμβητικών δεξαμενών.

Αρ. Πρωτ. 31924/2016/7.6.2017 Διάλειμμα κατά τη διάρκεια του ωραρίου.

Τα πλήρη κείμενα των νομοθετημάτων και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, στη διεύθυνση: <http://www.elinyae.gr>.

Υπουργική Απόφαση οικ. 39142/2017 (3327/Β/21.9.2017): Παράταση προθεσμίας υπαγωγής στο ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α` 174) και τροποποίηση της αριθμ. 2254/30-9-2013 απόφασης Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής των απαραίτητων δικαιολογητικών για την υπαγωγή στο άρθρο 24 του ν. 4178/2013 «Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης - Περιβαλλοντικό Ισοζύγιο και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α` 174)». (ΦΕΚ Β` 2184), όπως ισχύει.

Υπουργική Απόφαση οικ.35088/2017 (ΦΕΚ 3250/Β`/15.9.2017): Τροποποίηση της υπ'αριθμ. 171914/2013 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ Β'3072) «Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις για έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β της ομάδας 4: «Συστήματα Περιβαλλοντικών Υποδομών», του παραρτήματος ΙV της υπουργικής απόφασης 1958/2012 (Β' 21), όπως εκάστοτε ισχύει.

Υπουργική Απόφαση οικ. 43535/2392/2017 (ΦΕΚ 3405/Β/28.9.2017): Νέα προθεσμία υποβολής αιτήσεων στον Ειδικό Κατάλογο Ιατρών του άρθρου 16 παρ. 2 του «Κώδικα Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των εργαζομένων» (Κ.Ν.Υ.Α.Ε.), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3850/2010 «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων» (ΦΕΚ 84/Α) όπως αυτό συμπληρώθηκε και ισχύει.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ - ΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ

23-27 October 2017, Bilbao, Spain

European Week for Safety and Health at Work - Healthy Workplaces for All Ages

Organised by EU-OSHA and its network of Focal Points, Official Campaign Partners, Campaign

Media Partners and Enterprise Europe Network

Website: <https://healthy-workplaces.eu/en/european-week-safety-and-health-work>

3-5 Νοεμβρίου 2017, Συνεδριακό & Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

7ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Ιατρικής

«Η Δημόσια Υγεία στο Προσκήνιο: Πρόληψη-Προαγωγή-Ποιότητα»

Το Φόρουμ Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Ιατρικής δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2009 και αποτελείται από μέλη του Διδακτικού Προσωπικού των Σχολών Επιστημών Υγείας ΑΕΙ και ΤΕΙ, καθώς και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας. Κάθε χρόνο ένα από τα *Εργαστήρια Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Κοινωνικής Ιατρικής της χώρας, διοργανώνει Πανελλήνιο Συνέδριο του Φόρουμ, με κύριο στόχο την*

ανταλλαγή απόψεων και διαμόρφωση κοινής πολιτικής σε θέματα Δημόσιας Υγείας και την ανάπτυξη δικτύου κοινής ερευνητικής δραστηριότητας. Φέτος είναι η 7η χρονιά και το Συνέδριο θα διεξαχθεί για πρώτη φορά στην Πάτρα από τις 3 έως τις 5 Νοεμβρίου 2017. Το φετινό κεντρικό θέμα του Συνεδρίου είναι «Η Δημόσια Υγεία στο Προσκήνιο: Πρόληψη, Προαγωγή, Ποιότητα». Έμφαση θα δοθεί στις προοπτικές για έρευνα, ανάπτυξη μεθοδολογιών και ανταλλαγή απόψεων με τελικό στόχο την καλύτερη πρόληψη των ασθενειών, την προαγωγή πιο υγιεινών τρόπων ζωής και τη βελτίωση της ποιότητας της Δημόσιας Υγείας. Το Συνέδριο ενδιαφέρει όλους τους Επαγγελματίες Υγείας, Ιατρούς, νοσηλευτές, μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές, και γενικότερα επιστήμονες των Επιστημών Υγείας, των Βιολογικών, Φυσικών, Οικονομικών Επιστημών και Επιστημών Πληροφορικής.

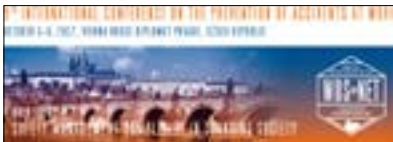
Πληροφορίες: Πανεπιστήμιο Πατρών, Ιατρικό Τμήμα, Εργαστήριο Υγιεινής

Τηλ.: 2610969876 - 2610969879 (Τρίτη - Τετάρτη - Πέμπτη 10 - 2 μ.μ.)

E-mail: forumh@upatras.gr

Facebook: [7ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Ιατρικής](#)

Website: <https://7o-forum-public-health.events.upatras.gr/>

3-6 Octobre 2017, Prague, Vienna House Diplomat Prague, Czech Republic

[WOS2017 - 9th International Conference on the Prevention of Accidents at Work](#)

Safety management complexity in changing society

Motto: Do we need a holistic approach?

Organizer: VSB Technical University of Ostrava, Association of Fire and Safety Engineering, Czech Technology Platform on Industrial Safety

The hosting institution is the VSB - Technical University of Ostrava.

Workingonsafety.net (WOS.net) is an international network of decision-makers, researchers and professionals responsible for the prevention of accidents and trauma at work. The network aims to bring accident prevention experts together in order to facilitate the exchange of experience, new findings and best practices between different countries and sectors. It attracts researchers, policy makers, safety professionals, labour inspectors, labour administrators and other experts in the prevention of occupational accidents and trauma and join them together in a permanent international expert network. WOS.net is supported by the European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA).

A conference on current issues within occupational safety is organized under the umbrella of WOS.net. After the successful Working on Safety Conferences in Denmark (2002), Germany (2004), Netherlands (2006), Greece (2008), Norway (2010), Poland (2012), Scotland (2014) and Portugal (2015), the organizing committee of the 9th Conference invites you to Prague, Czech Republic.

Main topics:

1. Foundations of safety science: theories, principles, methods and tools
2. Research to practice: achievements, lessons learned and challenges
3. Risk management and safety culture: case studies, best practices and further needs
4. Safety regulation: reasonable practicable approach
5. Education and Training: prerequisite for safety
6. Complexity and safety: multidisciplinary and inter-stakeholder view

Contact: Congress Secretariat, GUARANT International Na Pankráci 17 140 21 Prague 4 Czech Republic

Phone: +420 284 001 444

Fax: +420 284 001 448

E-mail: [vos2017@guarant.cz](mailto:wos2017@guarant.cz)

Web: <http://www.wos2017.net/>

17- 20 October 2017, Düsseldorf, Germany

A+A 2017 Safety, Security and Health at Work. International Trade Fair

A+A in October 2017 will once again be the largest international trade forum for safety, security and health at work.

Organization: Messe Düsseldorf GmbH

Website: <https://www.aplusa-online.com/>

Workshop - Roadmap on carcinogens A+A 2017 Safety, Security and Health at Work. International Trade Fair

The 35th International Congress for occupational safety and occupational medicine

Organized by: EU-OSHA, the German LASI and SLIC Chemex

Do you want to know about the latest developments in the fight against workplace cancer in the EU? Take your chance and reserve some time on the 18th of October 2017!

EU-OSHA, the Senior Labour Inspectors Committee's (SLIC) Chemex group chaired by the Health & Safety Executive in the UK as well as the German network of regional labour inspectorates (Lasi), organise the 35th International Congress for Occupational Safety and Health (A+A 2017), in which the latest developments and findings are presented.

Presentations include reports on labour inspection campaigns as well as the latest SLIC guide on protection from silica in construction and practical examples of prevention from the risks of carcinogens.

A report will be published by EU-OSHA after the meeting.

A+A-Congress 2017

The 35th International Congress for occupational safety and occupational medicine

Topics:

- Work analysis and structuring
- Strategies, concepts, instruments
- Technology and prevention
- Risks and stresses
- Health at work
- Qualification and professions

Partners: BASI, ILO, ISSA, EU-OSHA

Website: https://www.aplusa-online.com/cgi-bin/md_aplusa/lib/pub/tt.cgi/Congress.html?oid=18006&lang=2&ticket=g_u_e_s_t

12-14 Δεκεμβρίου 2017, Divani Caravel Hotel, Αθήνα

13ο Συνέδριο για τη Διοίκηση, τα Οικονομικά και τις Πολιτικές της Υγείας

Το 13ο Συνέδριο για τη Διοίκηση, τα Οικονομικά και τις Πολιτικές της Υγείας με τίτλο «**Συμπληρωματικότητα και συνέργειες στη φροντίδα υγείας: η υπέρβαση της «κατακερματισμένης» ιατρικής περίθαλψης**», διοργανώνεται με την επιστημονική υποστήριξη της **Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Οικονο-**

μίας & Πολιτικής της Υγείας (ΕΕ-ΕΟΠΥ) και με τη συνεργασία του Τομέα Οικονομικών της Υγείας της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας.

Προσκαλούνται, όπως κάθε χρόνο, όλοι οι φορείς του υγειονομικού τομέα, καθώς και επαγγελματίες υγείας, επιστήμονες από τις κοινωνικές, οικονομικές και ανθρωπιστικές σπουδές, δημόσιοι λειτουργοί, εκπρόσωποι επιστημονικών φορέων και πανεπιστημίων, να συνδράμουν στην επιστημονική διοργάνωση και υποστήριξη του Συνεδρίου αλλά και να συμμετάσχουν στις εργασίες του 13ου Συνεδρίου.

Τα Προσυνεδριακά Φροντιστήρια θα πραγματοποιηθούν, τη Δευτέρα 11 Δεκεμβρίου.

Παρακολουθείτε την ιστοσελίδα του συνεδρίου www.healthpolicycongress.gr για περισσότερες πληροφορίες.

24-26 Νοεμβρίου 2017, Εκθεσιακό Κέντρο ΜΕC, Παιανία

CHEM2017 - 10η Έκθεση Χημικών, Εξοπλισμού & Ποιοτικού Ελέγχου παράλληλα με τις Ειδικές Ενότητες EcoLink: Παρουσίαση Νερού & HealthLab: Παρουσίαση Εργαστηριακού Εξοπλισμού, Τεχνολογίας Υγείας & Βιοεπιστημών

Θα πραγματοποιηθούν συνέδρια, ημερίδες και ομιλίες ως εξής:

- 1) Ομιλία: Σύγχρονοι Βιοχημικοί Αναλυτές -Ελληνική Εταιρεία Κλινικής Χημείας - Κλινικής Βιοχημείας - www.eekx-kb.gr
- 2) Ημερίδα από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης - www.esyd.gr
- 3) Ομιλία: Προγεννητικός Έλεγχος Γενετικών Νοσημάτων: Παρόν & Μέλλον-Πανελλήνια Ένωση Βιοεπιστημόνων - www.pev.gr
- 4) Συνέδριο: Καινοτομία και Επιχειρείν στη Χημική Βιομηχανία στην Ελλάδα του 21ου Αιώνα. Προβλήματα & Προοπτικές-Ένωση Ελλήνων Χημικών - www.eex.gr
- 5) Ομιλία: Φασματοσκοπία Ατομικής Απορρόφησης - Εγκεκριμένη μέθοδος για διάφορες εφαρμογές - Analytik Jena Ομιλία:Ο νέος στοιχειακός αναλυτής CompEAct του οίκου Analytik Jena-ALS Αναλυτικά Εργαστηριακά Συστήματα Χημικής Ανάλυσης ΑΕΒΕ - www.alssa.gr
- 6) Ημερίδα: Βιομηχανία Τροφίμων & Περιβάλλον-Πανελλήνια Ένωση Τεχνολόγων Τροφίμων - www.petet.org.gr
- 7) Παρουσιάσεις από Εκθέτες

Αναλυτικές πληροφορίες για την έκθεση και τις εκδηλώσεις στις ιστοσελίδες: <http://www.chem-ecolink.gr/> και <http://www.healthlab-expo.gr/>.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & Χρήσιμες διασυνδέσεις

Μέσα Ατομικής Προστασίας (Α΄ Μέρος)

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

Ενδεικτική βιβλιογραφία και χρήσιμες διασυνδέσεις για τα Μέσα Ατομικής Προστασίας

Adhesive safety : whys and hows / J. Rye, health and safety, 2002, 71(3), 34-36
Occupational health and safety, 2002, 71(3), 40

Avoiding overattenuation / Per Hiselius, Occupational health and safety, 2002, 71(3), 28-32

- Breathing air quality in supplied air systems** / J. A. Parker, B. Schockley, Occupational health and safety, 2002, 71(5), 52-56
- Change is indicated for and users** / J.B. Vincent, E. DeMedeiros, Occupational health and safety, 2002, 71(5), 44-47
- Choosing the right FR clothing program** / M. Johnstone, Occupational health and safety, 2002, 71(5), 100-132
- Clothing convective heat exchange - proposal for improved prediction in standards and models** / H. Nilsson, ...[et.al.], The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 329-337
- Clothing evaporative heat resistance - proposal for improved representation in standards and models** / I. Holmer, ...[et.al.], The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 339-346
- Construction noise strategies** / R. Neitzel, Occupational health and safety. 2002, 71(6), 72-76
- Development of a draft british standard : the assessment of heat strain for workers wearig personal protective equipment** / M.A. Hanson, The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 309-319
- The effects of wind and human movement on the heat and vapour transfer properties of clothing** / H. Nilsson, The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 347-352
- Evidence for genotoxicity of pesticides in pesticide applicators : a review** / S. Bull, ...[et.al.], Mutagenesis, 2006, 21(2), 93-103
- Fit for duty** / R. Herring, Occupational health and safety, 2002, 71(5), 48-50
- Fit to be tried** / D. Wentworth, Occupational health and safety, 2002, 71(4), 90-91
- Healing the pain: low-cost, size-specific polyurethane shoe inserts help in managing perceived back and knee pain** / P. Carley, Occupational health and safety, 1999, 68(8), 92-96
- Hearing conservation in industry** / S. Swan and W. Daniell, Occupational health and safety, 2002, 71(6), 78-80
- Heat balance when wearing protective clothing** / G. Havenith, The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 289-296
- Heat stress and flame protective clothing in mine rescue brigadesmen : inter-and intraindividual variation of strain** / B. Kampmann, G. Bresser, The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 357-365
- Heat stress and protective clothing : an emerging approach from the United States** / T. E. Bernard, The annals of occupational hygiene, 1999, 43(5), 321-327
- In top form** / J. Byrnes, Occupational health and safety, 2002, 71(3), 44-46
- Lack of enforcement' doesn't cut it** / F. Elliott, Occupational health and safety, 2001, 70(12), 44-46, 59
- Latex allergy and dermatitis** / D.E. Corbin, Occupational health and safety, 71(1), 36-38, 89
- Our farmers at risk : behavior and belief system in pesticide safety** / F.G. Palis, ...[et.al.], Journal of public health, 2006, 28(1), 43-48
- Personal protective equipment and women : guidance for workplace representatives on ensuring it is a safe fit** / TUC
<https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/PPEandwomenguidance.pdf>
- Personal protective equipment (PPE) at work : a brief guide** / HSE.- Sudbury, Suffolk : HSE, 2013.- 6 σ.
<http://www.hse.gov.uk/pubns/indg174.pdf>
- Personal protective equipment at work : personal protective equipment at work regulations 1992 (as amended) : guidance on regulations** / Health and Safety Executive.- 2η εκδ. Sudbury, Suffolk : HSE, c2005 iv, 44 σ. 0-7176-6139-3 (6242)
- Pointing a finger at the hazards of gloves** / J. Stroschein, Occupational health and safety, 2002, 71(6), 54-60
- The PPE directive and the PPE regulation (EU) 2016/425 : the history and future of PPE Certification : a whitepaper** / BSI - 8 σ.
<https://www.bsigroup.com/Documents/BSI-PPE-Whitepaper-UK-EN.pdf>
- PPE made easy : a comprehensive checklist approach to selecting and using personal protective equipment** / J.O. Stull .- Rockville, Maryland : Government Institutes, c1998 .- xxxvi, 614 σ. 0-86587-558-8 (4956)
- Protective gloves for occupational use** / A. Boman (ed.), ...[et.al.]- 2η εκδ. Boca Raton : CRC Press, c2005.- 343 σ. (Dermatology : clinical and basic science series) 0-8493-1558-1 (4770, 5418, 5459, 5716, 5857)
- Quick selection guide to chemical protective clothing** / K. Forsberg, S. Z. Mansdorf.- 5η εκδ.- Hoboken, New Jersey : John Wiley & Sons, c2007.- viii, 203 σ. 978-0-470-14681-1 (5676)
- The relationship between the difference in prismatic refractive power of an eye-and face protector and its thickness, radius of curvature and material** / G. Owczarek ...[et.al.], International journal of occupational safety and ergonomics, 2001, 7(3), 277-284
- Respiratory protective equipment at work : a practical guide**, Health and Safety Executive.- 3η εκδ.- Sudbury, Suffolk : HSE, 2005 iv, 60 σ.
978-0-7176-2904-6 (6233)

Respiratory protective equipment at work : a practical guide/ HSE.- 4th ed.- Sudbury, Suffolk : HSE, 2013.- 59 σ. 978-0-7176-6454-2

<http://www.hse.gov.uk/pubns/priced/hsg53.pdf>

A summary of regulation (EU) 2016/425 of the European Parliament and of the Council on personal protective equipment / Arco

<http://www.arco.co.uk/103/content/downloads/literature/18873%20PPE%20Directive%20>

[V4%2029.4.pdf](#)

Taking care of your hard hat /K. Bacon, Occupational health and safety, 2001, 70(11), 38-40

Waiting for OSHA's APFs /R. Brooks, Occupational health and safety, 2001, 70(11), 42-54, 75

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Carcinogens that should be subject to binding limits on workers' exposure

Συγγραφείς: Henning Wriedt, Beratungsstelle Arbeit & Gesundheit, Hamburg

Εκδότης: European Trade Union Institute, Bd du Roi Albert II, 5, 1210 Brussels.

Σελίδες: 35

Έκδοση: 2016

Η έκθεση σε καρκινογόνες ουσίες (carcinogens) εκτιμάται ότι οδηγεί ετησίως στον θάνατο περί τις 50 έως 100 χιλιάδες εργαζομένους στην Ευρωπαϊκή

Ένωση. Δυστυχώς μέχρι σήμερα, και παρά την εισαγωγή της οδηγίας για τις καρκινογόνες και μεταλλαξιογόνες ουσίες (συντομογραφικά: CMD 2004/37/EC), το κολλοσιαίο αυτό πρόβλημα παραμένει. Σε επίπεδο Ένωσης

μόνον τρεις δεσμευτικές οριακές τιμές έκθεσης (BOEL: Binding Occupational Exposure Limits) έχουν θεσμοθετηθεί, αν και κάποιες χώρες έχουν θεσπίσει εθνικές τιμές. Στόχος της αναφοράς αυτής του Ινστιτούτου των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ETUI) είναι να ταυτοποιήσει 50 τουλάχιστον καρκινογόνες ουσίες για τις οποίες θα μπορούσε να προταθούν δεσμευτικές οριακές τιμές έκθεσης στο πλαίσιο της οδηγίας CMD. Αντλώντας πληροφορίες από βάσεις δεδομένων που παρέχονται από την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων (ECHA), η αναφορά επιλέγει 187 καρκινογόνες ή ομάδες καρκινογόνων ενώσεων και τελικά προτείνει τη θεσμοθέτηση οριακών τιμών για 71 από αυτές.

Η έκδοση προσφέρεται και ηλεκτρονικά:

<https://www.etui.org/Publications2/Reports/Carcinogens-that-should-be-subject-to-binding-limits-on-workers-exposure>

Reprotoxins that should be subject to binding limits on workers' exposure

Συγγραφείς: Henning Wriedt, Beratungsstelle Arbeit & Gesundheit, Hamburg

Εκδότης: European Trade Union Institute, Bd du Roi Albert II, 5, 1210 Brussels.

Σελίδες: 29

Έκδοση: 2016

Η Ευρωπαϊκή οδηγία για τους χημικούς παράγοντες (συντομογραφικά: CAD 98/24/EC) παρέχει τη δυνατότητα καθιέρωσης ενδεικτικών οριακών τιμών έκθεσης (IOELV: Indicative Occupational Exposure Limit Values) για ορισμένες ενώσεις, μεταξύ αυτών και τις ενώσεις που είναι τοξικές στην αναπαραγωγή (reprotoxins). Στόχος

της αναφοράς αυτής του Ινστιτούτου των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ETUI) είναι να ταυτοποιήσει έναν αριθμό τοξικών στην αναπαραγωγή ενώσεων για τις οποίες θα μπορούσε να προταθούν ενδεικτικές οριακές τιμές έκθεσης στο πλαίσιο της οδηγίας CAD. Κατ' αναλογία προς τον τρόπο εργασίας που υιοθετήθηκε και στην περίπτωση των καρκινογόνων ουσιών (βλέπε την προηγούμενη βιβλιοπαρουσίαση), η αναφορά επιλέγει 141 ουσίες ή κατηγορίες ουσιών τοξικών στην αναπαραγωγή και τελικά προτείνει τη θεσμοθέτηση ενδεικτικών οριακών τιμών για 66 από αυτές.

Η έκδοση προσφέρεται και ηλεκτρονικά:

<https://www.etui.org/Publications2/Reports/Reprotoxins-that-should-be-subject-to-limit-values-for-workers-exposure>

Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από τα Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Το Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., στο πλαίσιο των καταστατικών του αρχών, διενεργεί σεμινάρια κατάρτισης **εργοδοτών, εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών**, στοχεύοντας στην επιμόρφωση και την υποκίνησή τους στην εφαρμογή κανόνων και καλών πρακτικών Επαγγελματικής Υγείας και Ασφάλειας (Υ&Α). Τα σεμινάρια επαναλαμβάνονται, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σε όλα τα παραρτήματα του Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Ενδεικτικοί τύποι σεμιναρίων είναι οι ακόλουθοι:

- **Ενδοεπιχειρησιακά Σεμινάρια.** Η διάρκειά τους ποικίλει. Καθορίζεται από τις προτεραιότητες και τα θεματικά πεδία, στα οποία η κάθε επιχείρηση επιθυμεί να δώσει βαρύτητα. Το βασικό πακέτο ενδοεπιχειρησιακού προγράμματος είναι 4ωρης διάρκειας και περιλαμβάνει τα εξής αντικείμενα: γενικά θέματα Υ&Α, πυροπροστασία, ηλεκτρικός κίνδυνος, εργονομία-μυοσκελετικές παθήσεις.

Το πρόγραμμα αυτό είναι μεταβλητό και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες της επιχείρησης, καλύπτοντας ποικίλα θεματικά πεδία. Κατόπιν αιτήματος από την επιχείρηση και σχετικής συνεννόησης, **παρέχεται και υπηρεσία επί τόπου επίσκεψης κλιμακίου εμπειρογνομώνων του Ινστιτούτου**, οι οποίοι παρατηρούν το χώρο εργασίας, εντοπίζουν τις ανάγκες εκπαίδευσης και συλλέγουν υλικό, προκειμένου η εκπαίδευση να είναι το δυνατόν προσαρμοσμένη στις ανάγκες και την καθημερινότητα της επιχείρησης.

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ¹ διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων**». Απευθύνεται σε στελέχη επιχειρήσεων και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Βιομηχανίες**. Το περιεχόμενο του προγράμματος καλύπτει τις απαιτήσεις του Ν. 3144/03, εγκρίνεται από το Συμβούλιο Υ&Α της Εργασίας (Σ.Υ.Α.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας, ενώ με το πέρας του, **χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης, που αποτελεί αποδεικτικό για μείωση της απαιτούμενης προϋπηρεσίας για ανάληψη των καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας, για μεν τους αποφοίτους Πανεπιστημίων από δύο (2) σε ένα (1) έτος, για δε τους αποφοίτους ΤΕΙ από πέντε (5) σε δύο (2) έτη από κτήσεως του βασικού τίτλου σπουδών (πτυχίου).**

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ¹ διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων στα Τεχνικά Έργα**». Απευθύνεται σε στελέχη τεχνικών εταιρειών και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Τεχνικά Έργα**. Για τα συγκεκριμένα σεμινάρια ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις, ενώ χορηγούνται ίδιου τύπου βεβαιώσεις παρακολούθησης με τα σεμινάρια Βιομηχανίας.

- **Εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας διάρκειας 35 και 10 ωρών** αντίστοιχα, με θέμα «**Ο Εργοδότης ως Τεχνικός Ασφάλειας**». Στόχος του προγράμματος είναι η επιμόρφωση εργοδοτών μικρών επιχειρήσεων (< από 50 εργαζόμενους) στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας στις επιχειρήσεις που διατηρούν. Τα σεμινάρια εγκρίνονται, ως προς το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις υλοποίησης από το Σ.Υ.Α.Ε., **ενώ χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης, που αποτελεί αποδεικτικό προσόντων για ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας.**

- **Σεμινάρια Επιτροπών Υ&Α της Εργασίας (Ε.Υ.Α.Ε.), διάρκειας 20 ωρών**, με τίτλο «**Υ&Α της Εργασίας - Ο ρόλος των Ε.Υ.Α.Ε.**». Τα σεμινάρια αφορούν μέλη εκλεγμένων Επιτροπών Υ&Α επιχειρήσεων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για θέματα Υ&Α της Εργασίας, ώστε να τους καταστήσει ικανούς αργωγούς της επιχείρησης και του Τεχνικού Ασφάλειας, στην εφαρμογή κανόνων που προάγουν την ασφάλεια και την υγεία στους εργασιακούς χώρους.

- **Επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα επαγγελματικής υγείας, διάρκειας 20 ή 30 ωρών**, με τίτλο «**Επαγγελματική Υγεία**». Απευθύνονται σε ιατρούς όλων των ειδικοτήτων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για το θεσμό του Ιατρού Εργασίας και τα ζητήματα Υγιεινής & Υγείας της Εργασίας.

- **Εξειδικευμένα μικρής διάρκειας (10 ωρών)**. Στοχεύουν στην εκπαίδευση των ενδιαφερομένων σε συγκεκριμένα προεπιλεγμένα θεματικά πεδία. Τα σεμινάρια εκτελούνται σε ολιγομελή τμήματα που δεν ξεπερνούν τους 15 εκπαιδευόμενους. Ενδεικτικοί τύποι εξειδικευμένων σεμιναρίων μικρής διάρκειας είναι οι ακόλουθοι:

- «**Χρήση Ανυψωτικών Μηχανημάτων-Περονοφόρα**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: νομοθεσία, έλεγχοι ανυψωτικών μηχανημάτων, περονοφόρα, χειρισμός και ασφάλεια περονοφόρων κ.λπ.).

- «**Πρώτες Βοήθειες**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: βασική υποστήριξη ζωής, αυτόματη εξωτερική απινίδωση, κατάγματα, τραυματισμοί κεφαλής κ.λπ.).

- «**Εργονομία**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, μέθοδοι εκτίμησης κινδύνων, εργονομικοί παράγοντες κ.λπ.).

- «**Γραπτή Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνων, λίστες ελέγχου, διακρίβωση κινδύνων Υ&Α - ποσοτικός προσδιορισμός, σχεδιασμός παρεμβάσεων-λήψη μέτρων κ.λπ.).

- «**ΣΑΥ - ΦΑΥ**» (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία σύνταξης ΣΑΥ-ΦΑΥ, υποχρεώσεις παραγόντων τεχνικού έργου, προετοιμασία εργοταξίου, μέτρα προστασίας ανά φάση του έργου κ.λπ.).

1. Σύμφωνα με το ν.2916/2001, τα ελληνικά Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) χαρακτηρίζονται ως Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)

Πληροφορίες για συμμετοχή στα σεμινάρια στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου
<http://www.elinyae.gr> και στις κατά τόπους γραμματείες των Κ.Ε.Κ.

ΑΘΗΝΑ: Λιοσίων 143 και Θεμισίου 6, Πλατεία Αττικής, Τηλ.: 210 8200136, 210 8200111, 210 8200139, φαξ: 210 8200103

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: 26ης Οκτωβρίου 90, Περιοχή Σφαγεία, Porto Center, Γ1 κτήριο, 1ος όροφος Τηλ.: 2310 501020, 2310 501033, φαξ: 2310 501055

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Καπλάνη 7, Τηλ.: 26510 83290, φαξ: 26510 83294

ΤΡΙΠΟΛΗ: Γρ. Λαμπράκη και Σπηλιωτοπούλου 1, Πλ. Κολλοκοτρώνη, Τηλ.: 2710 221100, φαξ: 2710 221122

ΒΟΛΟΣ: Αβλαμάνας 33 και Κωλέτη, Τηλ.: 24210 91670, φαξ: 24210 91671

<http://www.elinyae.gr>

